

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrlometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

Bakalářská práce

2014

Slováčková Lenka

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Charitativní a sociální práce

Slováčková Lenka

*Informovanost budoucích sociálních pracovníků
v problematice zrakové postížení*

Bakalářská práce

vedoucí práce: Mgr. Pavlína Valouchová

2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Informovanost budoucích sociálních pracovníků v problematice zrakového postižení“ zpracovala samostatně a literaturu, kterou jsem použila, jsem uvedla v seznamu zdrojů.

V Olomouci .....

Podpis

Poděkování

Mnohokrát děkuji vedoucí mé bakalářské práce paní Mgr. Pavlině Valouchové za ochotu, užitečné rady a vstřícnost. Chtěla bych také poděkovat všem respondentům, kteří byli ochotní spolupracovat na výzkumu a vyplnili dotazník.

Obsah

Úvod	7
Teoretická část	8
1. Kdo je sociální pracovník.....	8
1.1 Sociální pracovník dle zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách	9
1.2 Kde se může sociální pracovník setkat s lidmi se zrakovým postižením.....	10
2. Kdo je zrakově postižený?.....	11
2.1 Klasifikace zrakového postižení.....	11
3. Pomoc zrakově postiženým od státu	14
3.1 Příspěvek na zvláštní pomůcku	15
3.1.1 § 10 Stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku	16
4. Průkazy TP, ZTP, ZTP/P	18
5. Komunikace s lidmi se zrakovým postižením.....	19
5.1 Oslovení a pozdrav	19
5.1.1 Podání ruky	19
5.1.2 Nabídka pomoci	20
5.2 Role průvodce	20
5.2.1 Průvodcovské techniky.....	21
5.3 Chůze a pozice.....	21
6. Kompenzační pomůcky	23
6.1 Pomůcky do domácnosti.....	23
6.2 Pomůcky pro snižování a odstraňování komunikačních bariér.....	23
6.3 Pomůcky usnadňující orientaci a samostatný pohyb.....	24
7. Firmy poskytující kompenzační pomůcky pro nevidomé a slabozraké.....	26
8. Organizace poskytující sociální služby nevidomým a zrakově postiženým.....	27
8.1 Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých	27
8.2 Organizace nevidomých.....	28
8.3 TyfloCentrum	29

8.3.1	Odborné poradenství	29
8.3.2	Sociálně aktivizační služby.....	30
8.3.3	Sociální rehabilitace zaměřená na podporu pracovní uplatnění	30
8.3.4	Průvodcovské a předčitatelské služby.....	30
8.3.5	Rozšiřující služby	30
8.4	Ranná péče.....	31
9.	Sportovní aktivity	32
9.1	Goalball	32
9.2	Showdown.....	33
9.3	Zvuková střelba	34
	Metodologická část	35
10.	Výzkum.....	35
	Empirická část	37
11.	Sběr dat	37
11.1	Dotazník	37
11.2	Výběr respondentů	37
11.3	Analýza dotazníků	38
	Závěr.....	54
	Příloha č. 1.....	55
	Seznam literatury.....	58

Úvod

Bakalářskou práci na téma „Informovanost budoucích sociálních pracovníků v problematice zrakově postižených“ jsem si vybrala, protože toto téma mě velmi zajímá a mám již zkušenosti s lidmi se zrakovým postižením. Tyto zkušenosti jsem získala na střední škole pro zrakově postižené v Brně. Ráda bych také do budoucna pracovala s touto cílovou skupinou.

Tuto práci jsem rozdělila do tří oblastí. První, teoretická část, se zabývá tím, kdo to vůbec je sociální pracovník, kdo je zrakově postižený, jakou může mít pomoc od státu, výhody průkazek TP, ZTP a ZTP/P, komunikací s lidmi se zrakovým postižením, kompenzačními pomůckami, firmami poskytující kompenzační pomůcky pro nevidomé a slabozraké, organizacemi poskytující sociální služby nevidomým a zrakově postiženým a jen v krátkosti uvedu výčet některých speciálních sportovních aktivit, které jsou určené pro zrakově postižené.

Ve druhé části jsem se zabývala metodologií, kde jsem popisovala, jak jsem postupovala při výzkumu a jeho obtížnějších i snazších krocích.

Poslední část, tedy část empirická, se zabývá samotným výzkumem. Zde popisuji, jaké výsledky jsem obdržela od respondentů. Veškeré výsledky jsem se snažila zhodnotit a poukázat na to, kde mají studenti rezervy.

Cílem této práce je zjistit jak jsou informovaní budoucí sociální pracovníci v problematice zrakově postižených. Na tuto otázku se pokusím odpovědět kvantitativním výzkumem. Použila jsem metodu dotazníku, ve kterém jsou jak uzavřené tak i otevřené otázky.

Teoretická část

1. Kdo je sociální pracovník

V této první kapitole se budu zabývat jen velmi okrajově historií sociální práce, tím, kdo je vůbec sociální pracovník podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, dále, kde se může sociální pracovník setkat se zrakově postiženým. V neposlední řadě představím cílovou skupinu této bakalářské práce, což jsou zrakově postižení a v závěru popíšu klasifikaci zrakového postižení.

Pokud se podíváme do minulosti, a podíváme se na to, že v nějakém případě vznikla nepříznivá sociální situace, ve většině případů se to snažila řešit rodina či komunita. V případě, kdy si neuměla rodina pomoci sama, mohla se obrátit na církve, ale to jen v nejtěžší situaci. Církev nepřízeň života řešila charitativním způsobem. Člen společnosti kromě svých osobních a pracovních rolí vykonával také roli, která by se dala označit jako role sociálního pracovníka. Jinými slovy řečeno, postupným vývojem společnosti se tato činnost zdokonalovala a stala se z ní samostatná lidská profese čili sociální pracovník. (Hanuš, 2007, st. 5-6)

Díky vzniku novým nepříznivým situacím, jež způsobovali problémy nejen samotným jedincům, ale také celé společnosti, vznikla profese sociální pracovník. I když pojem sociální pracovník je v mužském tvaru, nejčastěji tuto profesi vykonávají ženy. Sociální pracovník přispívá především ke zlepšení narušených osobních vztahů v přirozeném prostředí jedince, učít jednotlivce správnému chování a správným životním postojům, pomáhat lidem ke svobodnému životu a svobodné lidské společnosti. Sociálního pracovníka lze tedy také označit jako „pojivo společnosti“. Toto označení není v žádném případě nadsázka. Mají-li sociální pracovníci plnit své poslání, měli by spojit nejen jednotlivce zpět s komunitou, ale také v rámci řešení sociálních problémů, musí spojovat i odborníky na daný problém, do multidisciplinárních týmů. Proto, abychom zjistili, zda je sociální práce vykonávaná úspěšně není rozhodující, kdo tým vede, nýbrž zda je tým funkční. Občas se může vyskytnout problém s pochopením role koordinátora ze strany jiných profesí, kteří si pod pojmem koordinátor mohou představovat sekretářskou či administrativní práci, což v žádném případě není pravda. (Hanuš, 2007, st. 5-6,)

Podle Holoska, sociální pracovník může zastávat několik rolí. V této publikaci se mluví o sociální práci ve zdravotnictví. Nicméně uvedu alespoň pár rolí, které může sociální pracovník vykonávat: administrátor, vzdělavatel, rodinný terapeut, psychoterapeut, supervizor, asistent, mediátor, ...atd. (Holosko, 1992, s. 14)

1.1 Sociální pracovník dle zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách

§ 109

„Sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace, zjišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb.“ (Zákon 108/2006, §109,)

V §110, odstavci prvním, zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách se uvádí, že předpokladem k výkonu povolání sociálního pracovníka je způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, zdravotní a odborná způsobilost.

Ve čtvrtém odstavci je podrobněji popsána odborná způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka:

a) vyšší odborné vzdělání, které pracovník získá absolvováním vzdělávacího programu, který je akreditovaný dle zvláštního právního předpisu ve vzdělávacích oborech zaměřených na sociální práci a sociální pedagogiku, sociální pedagogiku, sociální práci, sociálně právní činnost, sociální a humanitární práci, charitativní a sociální činnost, (Zákon 108/2006, §110,)

b) vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu se zaměřením na sociální práci, sociální péči, sociální pedagogiku, sociální politiku, sociální patologii, právo nebo speciální pedagogiku, akreditovaném podle zvláštního právního předpisu, (Zákon 108/2006, §110,)

c) absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v oblastech uvedených v odstavcích výše, čili písmenech a) a b) v celkovém rozsahu nejméně 200 hodin a praxe při výkonu povolání sociálního pracovníka v trvání nejméně 5 let, za podmínky ukončeného vysokoškolského vzdělání v oblasti studia, která není uvedena v písmenu b), (Zákon 108/2006, §110,)

d) stejně jako o odstavec výše v písmenu je absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v oblastech uvedených v písmenech a) a b) v celkovém rozsahu nejméně 200 hodin a praxe při výkonu povolání sociálního pracovníka v trvání nejméně 10 let, což je o 5 let více než v předchozím odstavci, za podmínky středního vzdělání zakončeno maturitní zkouškou v oboru sociálně právním, ukončeného nejpozději 31. prosince 1998. (Zákon 108/2006, §110,)

1.2 Kde se může sociální pracovník setkat s lidmi se zrakovým postižením

Sociální pracovník se může setkat s lidmi se zrakovým postižením v podstatě kdekoliv na kterémkoliv pracovišti, které poskytují sociální služby či pomoc nebo radu lidem v jakékoliv formě. Sociální pracovník musí samozřejmě počítat také s tím, že se s těmito lidmi nesetká nejen v zařízení určené přímo lidem se zrakovým postižením (Ranná péče, TyfloCentrum, Tyfloservis, ...), ale může se s nimi setkat například na úřadu práce, kdy si chce například zrakově postižený vyřídit dávky, na které by měl mít nárok, kompenzační pomůcky, popřípadě průkaz TP, ZTP, ZTP/P. Někteří mohou hledat také zaměstnání, kterým by naplňovali svůj život. Nesetkáme se s nimi nejen na úřadech, ale také mohou potřebovat pomoc, kterou poskytují služby, jež jsou určeny nejrozličnějším cílovým skupinám, (děti, matky s dětmi, rodiny, lidé i s kombinovaným postižením, senioři, poradny, ...).

2. Kdo je zrakově postižený?

Zrakově postižený může být člověk, který nevidí vůbec, nebo mu zůstaly zbytky zraku. S tímto tématem je spojeno mnoho otázek. Jak se se svým nynějším zdravotním stavem vyrovnává? Jak zvládne sebeobsluhu? Na tyto a další otázky, které si kladou jak postižení sami tak i lidé z okolí, kteří se s takovým postižením dosud nesečkali, se pokusím odpovédět v této práci. Co to tedy znamená být zrakově postižený? Hlavní roli zde hraje oko. (Rozsival, 2006)

„Nejdůležitější součástí zrakového orgánu je oční koule (bulbus oculi), která představuje vlastní smyslový orgán pro vnímání vlastní obrazové informace. Ze zadní části bulbu vystupuje zrakový nerv, který zachycenou informaci odvádí do zrakové dráhy a centra. Funkci a ochranu oka zabezpečují přídatné orgány (adnexa). Zrakový orgán s výjimkou vyšších zrakových drah a center je umístěna v kostní schránce, očníci“. (Rozsival, 2006, st. 25)

2.1 Klasifikace zrakového postižení

Dále bych ráda popsala klasifikaci zrakového postižení dle světové organizace WHO

1. Střední slabozrakost

zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí: maximum menší než 6/18 (0,30) - minimum rovné nebo lepší než 6/60 (0,10); 3/10 - 1/10, kategorie zrakového postižení 1

2. Silná slabozrakost

zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí: maximum menší než 6/60 (0,10) - minimum rovné nebo lepší než 3/60 (0,05); 1/10 - 10/20, kategorie zrakového postižení 2

3. Těžce slabý zrak

a) zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí: maximum menší než 3/60 (0,05) - minimum rovné nebo lepší než 1/60 (0,02); 1/20 - 1/50, kategorie zrakového postižení 3

b) koncentrické zúžení zorného pole obou očí pod 20 stupňů, nebo jediného funkčně zdatného oka pod 45 stupňů

4. Praktická slepota

zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí 1/60 (0,02), 1/50 až světlocit nebo omezení zorného pole do 5 stupňů kolem centrální fixace, i když centrální ostrost není postižena, kategorie zrakového postižení 4

5. Úplná slepota

ztráta zraku zahrnující stavy od naprosté ztráty světlocitu až po zachování světlocitu s chybnou světelnou projekcí, kategorie zrakového postižení 5. (SONS, klasifikace zrakově postižených, vydal Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, online)

Osoby se zrakovým postižením jsou lidé s různými stupni a druhy snížených zrakových schopností. Jsou to lidé, u nichž poškození zraku nějakým způsobem komplikují činnosti běžného života a u nichž nošení brýlí mnohdy nepomůže zlepšit jejich vidění. Často se tito lidé označují jako osoby s těžkým zrakovým postižením. Je to skupina zrakově postižených, u nichž právě onen vážný funkční důsledek zrakové vady zasahuje do běžného života, lidí, jimž už běžná brýlová korekce nepostačuje k plnému ("normálnímu") vidění a samoobsluze. (SONS, klasifikace zrakově postižených, vydal Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, online)

„Skupinu těžce zrakově postižených můžeme dále dělit na nevidomé a slabozraké. Při očním vyšetření se zkoumá zraková ostrost vyjádřená tzv. vizem udávaným zpravidla ve zlomku, kde první číslo znamená vzdálenost v metrech, ze které dotyčný čte a druhé číslo pak vzdálenost, ze které čte tu samou velikost písmene člověk s nepostiženým zrakem. (Vizus zdravého oka je tedy např.: 6/6). Vyšetření zrakové ostrosti do dálky se provádí nejčastěji na Snellenových optotypech, což jsou tabulky s řadami postupně se zmenšujících znaků. Dalším zkoumaným parametrem je velikost zorného pole. Toto pole může být v důsledku zrakové vady zúženo, omezeno nebo v něm může docházet k lokálním výpadkům - tzv. skotomům.

Podle výsledků oftalmologického vyšetření je možno zrakově postiženého člověka zařadit do některé z 5 kategorií zrakového postižení:

kategorie 1: střední slabozrakost

kategorie 2: silná slabozrakost

kategorie 3: těžce slabý zrak

kategorie 4: praktická nevidomost

kategorie 5: úplná nevidomost „(SONS, klasifikace zrakově postižených, Radek Schindler a Milan Pešák, online)

Občas se také používá termín „osoba se zbytky zraku“, kterým označujeme člověka těžce slabozrakého nebo prakticky slepého. Každý resort (školství, zdravotnictví, sociální vědy) hodnotí a definují zrakové postižení trochu jinak. Aby byla diagnostika co nejpřesnější, je nutné hodnotit nejen ostrost vidění a zorné pole, ale také kontrastní citlivost (šeroslepost, světloplachost), schopnost rozlišovat barvy (barvocit, barvoslepost), vnímání hloubky, schopnost lokalizovat, fixovat předměty, sledovat je v pohybu, atd. (SONS, klasifikace zrakově postižených, Radek Schindler a Milan Pešák, online)

3. Pomoc zrakově postiženým od státu

Nyní se pokusím popsat cíl mé práce, což je zjistit jaká je informovanost budoucích sociálních pracovníků v problematice zrakově postižených. Nejdříve popíšu příspěvek na mobilitu, příspěvek na kompenzační pomůcky a její výše, jaké jsou výhody průkazů TP, ZTP a ZTP/P. Popíšu také jak správně komunikovat s nevidomým či slabozrakým a jak doprovázet tyto lidi. Do této kapitoly zahrnu také výčet některých kompenzačních pomůcek, firmy, které distribuují kompenzační pomůcky a také uvedu organizace pracující s nevidomými a slabozrakými.

V zákoně 329/2011 o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů ve znění zákonů č. 141/2012 Sb. a č. 331/2012 Sb. je uvedeno mnoho důležitých informací o tělesném, mentální i smyslovém postižení. Já se však zaměřím pouze na smyslové postižení, konkrétně na osoby se zrakovým postižením. Ráda bych uvedla, dávky (popřípadě částky), na které by měli mít nárok, a také kompenzační pomůcky, na které jim pomáhají s činnostmi v běžném životě.

V tomto zákoně, konkrétně hlava II, §6 se pojednává o tom, kdo má nárok na příspěvek na mobilitu a v jaké částce. Tedy nárok na příspěvek na mobilitu má osoba starší jednoho roku, která není schopna zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility či orientace. Opakovaně je dopravována nebo se v kalendářním měsíci dopravuje např. do školského či zdravotnického zařízení, kde jí nejsou poskytovány pobytové sociální služby v domově pro osoby se zdravotním postižením, v domově pro seniory, v domově se zvláštním režimem nebo ve zdravotnickém zařízení ústavní péče. Pro přiznání příspěvku na mobilitu je také nutné podepsat čestné prohlášení o tom, že se osoba dopravuje nebo je dopravována opakovaně v kalendářním měsíci. (Zákon 329/2011, Hlava II, §6)

Odstavec čtvrtý uvádí, že z důvodů hodných zvláštního zřetele může být příspěvek na mobilitu přiznán i osobě, které jsou poskytovány pobytové sociální služby uvedené ve výše uvedených odstavcích, pokud splňuje ostatní již uvedené podmínky. (Zákon 329/2011, Hlava II, §6)

3.1 Příspěvek na zvláštní pomůcku

V hlavě III se zákon zabývá příspěvkem na zvláštní pomůcku. Hned v prvním odstavci jsou označeny skupiny lidí, kterým by měl být příspěvek na zvláštní pomůcku určen. Jsou to tedy osoby, které mají těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí, těžké sluchové nebo zrakové postižení. Toto postižení má charakter dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu. (Zákon 329/2011, Hlava III, §9)

Nárok pro přiznání příspěvku na motorové vozidlo má osoba, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí anebo těžkou nebo hlubokou mentální retardaci s charakterem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. (Zákon 329/2011, Hlava III, §9). Dříve byl příspěvek na motorové vozidlo určen také pro osoby se zrakovým postižením.

Pro přesnější představu nepříznivého zdravotního stavu, bych uvedla, že pod tímto slovním spojením se rozumí takový zdravotní stav, který podle lékařských poznatků trvá nebo má trvání delší jednoho roku. (Zákon 329/2011, Hlava III, §9)

V dalším odstavci jsou uvedeny další podmínky pro přiznání příspěvků na zvláštní pomůcky nejen pro zrakově postižené, ale i pro ostatní postižení, proto vyberu a uvedu jen ty, které jsou určeny pro zrakově postižené osoby. Osoba musí být starší patnácti let, aby mohla dostat příspěvek na pořízení vodícího psa. V ostatních případech je nejnižší hranice jednoho roku. (Zákon 329/2011, Hlava III, §9)

Zvláštní pomůcka by měla osobě umožnit snadnější sebeobsluhu, pomůcka je podstatná pro realizaci pracovního uplatnění, pomoc při přípravě na budoucí povolání, získávání informací, vzdělávání nebo ke styku s okolím. Osoba pomůcku využívá ve svém sociálním prostředí (doma, ve škole, v práci, ...). Příspěvek na zvláštní pomůcku se poskytuje v základním provedení, které však vzhledem ke zdravotnímu postižení osoby, plně vyhovuje a zároveň splňuje podmínku nejmenší ekonomické náročnosti. (Zákon 329/2011, Hlava III, §9)

Zároveň poskytnutý příspěvek např. na vodícího psa se musí použít na zakoupení pomůcky, na kterou byly peníze poskytnuty. Pokud se peníze nepoužijí na předem schválenou pomůcku, peníze se musí vrátit. Aby měl Úřad práce jistotu, že jste peníze správně použili, je nutné do určité doby dodat fakturu o zaplacení pomůcky. (Zákon 329/2011, Hlava III, §9)

3.1.1 § 10 Stanovení výše příspěvku na zvláštní pomůcku

(1) Na pořízení zvláštní pomůcky, jejíž cena je nižší než 24 000 Kč, se příspěvek na zvláštní pomůcku poskytne v případě, je-li příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných nižší než osminásobek životního minima jednotlivce nebo životního minima společně posuzovaných osob podle zákona o životním a existenčním minimu 9). Z důvodů hodných zvláštního zřetele, zejména žádá-li osoba opakovaně o příspěvek na různé zvláštní pomůcky, jejichž cena je nižší než 24 000 Kč, lze tento příspěvek poskytnout, i když příjem osoby a příjem osob s ní společně posuzovaných přesahuje částku životního minima podle věty první. (Zákon 329/2011, Hlava III, §10)

Výše příspěvku na zvláštní pomůcku se stanoví tak, aby spoluúčast osoby činila 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny pomůcky, nejméně to však musí být 1 000 Kč. Maximální určená výše příspěvku na zvláštní pomůcku činí 350 000 Kč, s výjimkou příspěvku poskytovaného na pořízení schodišťové plošiny, jehož maximální výše činí 400 000 Kč. (Zákon 329/2011, Hlava III, §10)

Pokud osoba není dostatečně finančně zajištěna tak, aby se mohla podílet na spoluúčasti, krajská pobočka Úřadu práce přihledne k míře využívání zvláštní pomůcky, k příjmu osoby a příjmu osob s ní společně posuzovaných dle zákona o životním a existenčním minimu a také k celkovým sociálním a majetkovým poměrům, určí nižší výši spoluúčasti, minimálně však 1 000 Kč. (Zákon 329/2011, Hlava III, §10)

Během 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích nesmí součet vyplacených příspěvků přesáhnout výši 800 000 Kč. Tato částka je pro všechny zdravotně postižené stejná, mimo osob, které si potřebovali pořídit schodišťovou plošinu. (Zákon 329/2011, Hlava III, §10)

Zdravotně postižená osoba by měla mít také nárok na průkaz, kterým se prokazuje např. v dopravních prostředcích (MHD, autobus, vlak), při vstupu na bazén, do divadel, kina či na jiné kulturní a sportovní akce. Podrobnější výčet slev a výhod např. v dopravě je uveden níže. (Zákon 329/2011)

V zákoně 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, konkrétně v hlavě V. §34 průkaz osoby se zdravotním postižením se v prvním odstavci uvádí, komu průkaz náleží a jejich stupně. (Zákon 329/2011, Hlava V, §34)

(1) Osobám, kterým byl podle zákona o sociálních službách přiznán příspěvek na péči, a osobám, kterým byl přiznán příspěvek na mobilitu nebo příspěvek na zvláštní pomůcku, vydává krajská pobočka Úřadu práce podle jiného právního předpisu 12) kartu sociálních systémů, která současně v zákonem stanovených případech slouží jako průkaz osoby s těžkým zdravotním postižením (průkaz TP) nebo průkaz osoby se zvlášť těžkým zdravotním postižením (průkaz ZTP) anebo průkaz osoby se zvlášť těžkým zdravotním postižením s potřebou průvodce (průkaz ZTP/P). (Zákon 329/2011, Hlava V, §34)

Ve druhém odstavci se uvádí, že průkaz osoby se zdravotním postižením může získat též osoba starší 1 roku. Tato osoba, která má dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav není schopna zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility, orientace či je uznána za osobu závislou na pomoci jiné osoby dle zákona o sociálních službách. (Zákon 329/2011)

Odstavec třetí uvádí již konkrétní stupeň postižení a tudíž i typ průkazky. Nejnižším stupněm je průkaz TP. Tento průkaz vlastní osoby, které jsou považovány za osoby závislé na pomoci jiné osoby ve stupni I, tudíž lehká závislost. (Zákon 329/2011, Hlava V, §34)

Ve čtvrtém odstavci jsou uvedeny stejné podmínky pro udělení průkazu, jako byly uvedeny v odstavci třetím, jen s tím rozdílem, že osoba je závislá na pomoci jiné osoby a to ve stupni II, tudíž středně těžká závislost. Průkazka bude mít tedy označení ZTP. (Zákon 329/2011, Hlava V, §34)

Odstavec pátý uvádí stejně podmínky udělení průkazu, jako jsou v odstavcích tři a čtyři, jen s odlišným stupněm závislosti. V tomto odstavci je tedy uvedeno, že nárok na průkazku ZTP/P má osoba závislá na jiné osobě ve stupni III, tudíž těžká závislost nebo ve stupni IV, což značí úplnou závislost. (Zákon 329/2011, Hlava V, §34)

Odstavec šestý uvádí, že osoba zdravotně postižená má nárok pouze na jedno vydání průkazu zdravotně postižené osoby. Tento průkaz označuje osobu, že je zdravotně postižená. Průkaz může mít doplňující označení, které sděluje, jaké má osoba postižení. Může to být buď to osoba s úplnou nebo praktickou hluchotou, popřípadě osoba hluchoslepá anebo osoba úplně nebo prakticky nevidomá. (Zákon 329/2011, Hlava V, §34)

4. Průkazy TP, ZTP, ZTP/P

V §36 je konkrétně uvedeno jaké „výhody“ mají držitelé průkazu TP, ZTP a ZTP/P.

(1) Osoba, která je držitelem průkazu TP, má nárok na

a) vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky,

b) přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních. (Zákon 329/2011, Hlava V, §36)

(2) Osoba, která je držitelem průkazu ZTP, má nárok na

a) výhody uvedené v odstavci 1,

b) bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob (tramvajemi, trolejbusy, autobusy, metrem),

c) slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy. (Zákon 329/2011, Hlava V, §36)

(3) Osoba, která je držitelem průkazu ZTP/P, má nárok na

a) výhody uvedené v odstavcích 1 a 2,

b) bezplatnou dopravu průvodce veřejnými hromadnými dopravními prostředky v pravidelné vnitrostátní osobní hromadné dopravě,

c) bezplatnou dopravu vodícího psa, je-li úplně nebo prakticky nevidomá, pokud ji nedoprovází průvodce. (Zákon 329/2011, Hlava V, §36)

(4) Osobě, která je držitelem průkazu ZTP nebo průkazu ZTP/P, a průvodci držitele průkazu ZTP/P, může být poskytnuta sleva ze vstupného na divadelní a filmová představení, koncerty a jiné kulturní a sportovní akce. (Zákon 329/2011, Hlava V, §36)

5. Komunikace s lidmi se zrakovým postižením

Komunikace s lidmi, kteří mají nějaké zrakové postižení, může být pro někoho náročnější a pro někoho ne. Když mluvíme s lidmi, kteří jsou zcela nevidomí, můžeme si všimnout jejich mimiky. Občas mají, pro vidícího „nevhodnou“, mimiku. Nedělají to schválně. Musíme si uvědomit, že nevidomí nikdy neviděli jak se při komunikaci tváří ostatní a neviděli ani sebe v zrcadle. Tudíž jim přijde přirozené to jak se tváří. Můžeme narazit také na lidi se zrakovým postižením, kteří nejsou nevidomí. Občas může být problém s tím udržet oční kontakt. Ačkoliv to vypadá tak, že se Vám dívají do očí, nemusí tomu tak doopravdy být. Vidí třeba jen Váš obrys tváře. V tomto případě mluvím sama za sebe, kdy mám problém udržet oční kontakt.

5.1 Oslovení a pozdrav

Pokud chceme komunikovat s nevidomým, musíme mít na paměti, že zpravidla nezačne komunikovat jako první. Nepozná, jestli k němu přistupuje muž či žena, spolužák či učitel. V tuto chvíli je tedy nutné, abyste nevidomého oslovili jako první. Pokud známe jméno, je na místě jej použít, aby se nevidomý ujistil, že skutečně mluvíte na něj. Pokud řekneme například jen „ahoj“ nevidomí nemusí poznat, že pozdrav patří přímo jemu nebo někomu jinému, kdo může stát opodál. Hned potom co pozdravíme a oslovíme nevidomého, měli bychom se představit sami, pokud nás nevidomý nezná už delší dobu a pozná nás podle hlasu. (Michalík.2011s. 314-316)

Může se také stát, že nevidomý na Vaše oslovení nezareaguje. Nevidomý může být buď to zamyšlený a nevnímá okolí stejně, jako když jsou zamyšlení, vidící nevnímají okolí nebo také může být ještě sluchové postižení. V tom případě je vhodné přistoupit blíže a zopakovat oslovení a popřípadě lehký dotek. Nikdy nesmí přijít nejdříve dotek a až poté oslovení. V takovém případě by se nevidomý lekl a mohl by být zmatený. (Michalík.2011s. 314-316)

5.1.1 Podání ruky

V běžném kontaktu se lidé vítají jak pozdravem, tak i podáním ruky. Pokud se zdravíme s nevidomým, může dojít k takzvané trapné chvíli, kdy Vy zdravíte nevidomého a zároveň podáváte ruku. V tu chvíli může nastat ticho, při kterém si

nevidomý uvědomí, že by měl asi podat ruku. Nicméně Vy jste Vaši ruku dali zpět k tělu. Abyste si konečně podali ruce, urychleně uchopíte nevidomého za ruku a tím můžete způsobit úlek. Aby nedocházelo k takovým situacím, je vhodné nevidomého upozornit, že mu podáváte ruku. Například „Dobrý den Aneto, já jsem Eliška z TyfloCentra Olomouc. Podávám Vám ruku.“ Tak nevidomý dostane informaci o tom, co se děje. Také má možnost náš pozdrav odmítnout stejně jako vidící. (Michalík.2011s. 314-316)

5.1.2 Nabídka pomoci

Mnoho lidí je ochotno pomoci nevidomému, což je samozřejmě správně. Ne však pokaždé je Vaše pomoc nezbytně nutná. Mnoho lidí se zrakovým postižením či nevidomých se snaží být co nejméně závislí na ostatních lidech. Snaží se cestovat, studovat nebo i nakupovat bez pomoci. (Michalík.2011s. 314-316)

Pokud chceme opravdu pomoci, měli bychom pomoc skutečně nabídnout ne vnutit či dokonce přinutit nevidomého či slabozrakého, aby naši pomoc přijal. Měl by mít možnost volby a rozhodnou se sám, jestli naši pomoc potřebuje či nikoliv. (Michalík.2011s. 314-316)

Pokud „pomoc“ vnutíme, může to působit tak, že jen mi víme, co je pro nevidomého dobré a vhodné. V takovém případě to může dokonce působit tak, že vidící se chová nadřazeně, i když si to neuvědomuje. Například když použijeme slova, jako jsou „Pojďte, já Vás tam dovedu, ať tu zbytečně nebloudíte“. Pokud Vaši pomoc přijme, je to od Vás hezké gesto. Nicméně nevidomí může trasu dobře znát a má ji naučenou. V takovém případě nevidomého „nutíte“ k tomu, aby Vaši pomoc využil, a tím ztrácí schopnost být nezávislý na pomoci ostatních. (Michalík.2011s. 314-316)

5.2 Role průvodce

Role průvodce si často pletou s rolí zastupující samotného nevidomého. V mnoha případech můžeme vidět například na úřadech, u lékaře atd., že role průvodce je vnímána jako role zástupce. Není tomu tak. Průvodce je osoba, která nevidomého pouze doprovází, ale nezastupuje. V mnohých případech je nevidomí postaven do role dítěte, nesvéprávného nebo nemohoucího člověka. Poměrně často se stává, že úřednice komunikuje s průvodcem a ne přímo s člověkem, který doopravdy přišel pro radu či pomoc. (Michalík.2011.s.319)

„Průvodce může velmi přispět k orientaci nevidomého člověka tím, že mu popíše prostředí, kde se právě nacházejí (krajinu, ulici, místnost apod.). Podat stručný a zároveň výstižný popis vyžaduje jistou dávku cviku a možná i talentu.

Nebojte se upozornit taktně nevidomého na drobné "nehody", o kterých neví. Vidíte třeba, že Váš společník má po jídle kravatu umazanou od omáčky. Tady není na místě mlčet, naopak, taktně mu to sdělte a pomozte s odstraněním skvrny. Nevidomému přece není jedno, jak vypadá.“ (SONS, on-line, Schindler).

5.2.1 Průvodcovské techniky

Je rozdíl, jestli průvodce a nevidomí spolu už pár kilometrů nachodili nebo se setkávají po prvé. Pokud jdeme s nevidomým po prvé, musí se společně dohodnout na tom, jak rychle půjdou, co všechno bude průvodce při chůzi popisovat, atd. Pokud jsou již na sebe průvodce a nevidomí zvyklí, průvodce často jen naznačí pohybem ruky změnu směru chůze. Pokud spěcháme, podáváme nevidomému pouze ty nejnnutnější informace. Naopak pokud jdeme například na vycházku, můžeme popisovat detailně veškeré prostředí kolem nás. Nemusíme se bát používat barvy při popisu. (Tyfloservis, on-line, Cerha)

Sama mám zkušenosti s provázením nevidomých. Jak již bylo zmíněno, studovala jsem na škole pro zrakově postižené, tudíž to bylo nemožné se s nimi neseťkat. Ze začátku, když jsem vedla nevidomého spolužáka po prvé byli jsme oba nejisti v tom co od sebe můžeme očekávat. Já jsem nevěděla co všechno je potřeba „hlásit“ při cestě. Takže jsem mu říkala naprosto všechno. „Pozor schody dolů. Musíme jít doprava, protože na proti nám jde paní s kočárkem.“ Také chůze ze začátku byla nejistá. Když jsem zrychlila tempo, měla jsem pocit, že mě přibrzdí a zpomaluje, protože si nebyl mým provázením tak jistý. Po čase jsme si na sebe zvykli a naše chůze byla přirozenější, ne tak svázaná jako na začátku. Občas jsme se i rozběhli a dobíhali například autobus nebo tramvaj.

5.3 Chůze a pozice

V mnoha případech, pokud je nabídnuta průvodcovská pomoc nevidomému, se stávají chyby hned na začátku. Neznalý průvodce chytne nevidomého zezadu za paži a „tlačí“ jej před sebou. Tímto způsobem z něj dělá nárazník. Hrozí jak pád nevidomého, tak i průvodce, popřípadě jiná nehoda. (Michalík.2011.s.322)

Správné držení vypadá tak, že nabídneme nevidomému naši paži a lehce se jej dotkneme, aby věděl, kde stojíme a zbytečně nepátral kolem sebe, kde se asi může průvodce nacházet. Paži v lokti ohneme. Z pravidla se nevidomý drží lehce nad ohnutým loktem. Při chůzi jde nevidomý půl kroku až krok za průvodcem. Tato pozice je bezpečná a umožňuje nevidomému včas zareagovat na případnou změnu terénu či překážku (schody, nerovnosti v terénu, obrubníky, větve stromů, ...atd.). (Michalík.2011.s.322)

„Přichází-li průvodce s nevidomým ke dveřím, snaží se již předem, aby nevidomý kráčel po té straně, na které se u dveří nacházejí závěsy (panty). Průvodce volnou rukou otevírá dveře, kliku pak vezme do ruky, za kterou se jej drží nevidomý. Nevidomý svou volnou rukou sklouzne po průvodcově ruce, za níž se drží. Snadno nalezne kliku a sám poté zavírá., (Tyfloservis, on-line, Cerha)

6. Kompenzační pomůcky

Lidé se zrakovým postižením potřebují v běžném životě různé kompenzační pomůcky. Jsou to buď to pomůcky do domácnosti, pomůcky pro orientaci v prostoru, pomůcky ke komunikaci s okolním světem či pro usnadnění při vzdělávání nebo zaměstnání.

Ráda bych uvedla výčet některých kompenzačních pomůcek, se kterými se můžeme nejčastěji setkávat u lidí se zrakovým postižením.

6.1 Pomůcky do domácnosti

Pomůcky jsou buďto s hmatovým nebo hlasovým výstupem. Jsou to pomůcky časoměrné, indikátory a měřiče. Mezi pomůcky se také řadí i kontrastní hrnky, které jsou dobře viditelné pro slabozraké než běžné nádoby, které se prodává v obchodech (např. průhledné skleničky na vodu). Takové nádoby v domácnosti slabozrakého nevydrží dlouho, poněvadž jsou pro slabozrakého neviditelné a stávají se tak snadno rozbitelné. Hodinky s hlasovým nebo hmatovým výstupem. (Michalík.2011.s.332-333)

Mezi pomůcky s hlasovým výstupem můžeme zařadit například teploměr, glukometr, kuchyňskou a osobní váhu, indikátor hladiny, u nevidomých tzv. hladinka, indikátor barev.

Mezi vyloženě hmatové kompenzační pomůcky můžeme zařadit například krejčovský a skládací metr, indikátor bankovek, hodinky pro nevidomé, (Michalík.2011.s.332-333)

6.2 Pomůcky pro snižování a odstraňování komunikačních bariér

Tyto pomůcky usnadňují a umožňují slabozrakým čtení textů, zápis či jiný záznam získaných informací. Jedná se především o kamerové lupy, optické lupy, digitální lupy a záznamníky, diktafon či magnetofon. (Michalík.2011.s.334)

V dnešní moderní době je na trhu nepřeberné množství lup, které usnadňují čtení či psaní slabozrakým lidem. Tyto lupy umí zvětšit text či obrázek. Někteří používají lupu také k tomu, aby se podepsali či napsali delší text. (Michalík.2011.s.334) Já sama

jsem pod kamerovou televizní lupou četla, psala, malovala, učila se vyšívát a jako malá studovala různý hmyz, atd.

Mezi kompenzační pomůcky můžeme také zařadit černý fix, který na papíře zanechává silnější stopu. Pokud jsem na základní škole psala příklady do matematiky tužkou, po čase jsem se přestala orientovat ve výpočtech, protože tužka není tolik výrazná jako fix. (Michalík.2011.s.334)

Dříve se ke psaní zápisů používaly psací stroje. V dnešní době nemáme téměř možnost vidět někoho psát na psacím stroji. Používají se elektronické zápisníky, což jsou notebooky s hlasovým výstupem nebo se speciálním zvětšovacím programem či braillovým řádkem. Pro zcela nevidomé je tady ještě jedna možnost v podobě Pichtova psacího stroje, který zaznamenává text v podobě bodového písma tzv. Braillova písma. Pokud si chtějí nevidomí označit například nějakou složku s dokumenty, slouží k tomu Dymo kleště a dymo páska. Tento přístroj umí na pásku vyznačit braillovým písmem text, který potřebuje nevidomý pro označení a poté si může pásku přilepit na určitou věc. (Michalík.2011.s.334)

Do nedávné doby museli lidé se zrakovým postižením připojovat mobilní telefon k počítači, aby si mohli přečíst SMS zprávu, napsat a zkontrolovat text v SMS zprávě, vyhledávat kontakty v seznamu, atd. Tudiž s mobilním telefonem nebyli v podstatě vůbec mobilní, což je paradox, protože potřebovali další přístroj pro práci s mobilem. V dnešní době existují mobilní telefony, které jsou vybaveny hlasovým výstupem. Ten čte veškeré informace, které jsou v mobilu ozvučitelné (např. SMS zprávy, nastavení hodin, telefonu, nastavení softwaru, který je určen pro čtení, seznam kontaktů, atd.). Některé z nich mají v sobě zabudovanou i GPS navigaci a tudíž usnadní jak pohyb, tak i orientaci, držitele tohoto mobilu, po městě. (Bubeníčková. 2012. s.59)

6.3 Pomůcky usnadňující orientaci a samostatný pohyb

Mezi pomůcky usnadňující orientaci a pohyb slabozrakých a nevidomých patří samozřejmě bílá hůl. Tato hůl je celá bílá jen ve spodní části se nachází jeden červený proužek. Pokud by se na holi střídaly bílé a červené proužky, znamenalo by to označení pro osoby hluchoslepé. Máme různé druhy hůlek pro nevidomé a slabozraké. Mohou to být například hole orientační, které slouží nevidomému k orientaci v prostoru a seznamování se s terénem. Díky kuličkovému či rotačnímu zakončení hole je možné rozpoznat terén, po kterém nevidomý jde. Podle odrazu zvuku hole se může nevidomý

taktéž orientovat. Hůl může být buď to skládací, teleskopická nebo pevná. U teleskopické hole je možnost nastavení výšky hole. U skládací hole je výhodou, že je skladná. (Bubeníčková. 2012. s.67)

Signalizační hůl slouží k tomu, aby bylo jasné, že tento člověk má nějaké zrakové postižení. Nejčastěji má tuto hůl osoba, pokud jde s průvodcem, vodícím psem nebo také značí to, že osoba má těžké zrakové postižení. Vyrábí se ve stejném barevném provedení jako orientační hůl. (Bubeníčková. 2012. s.68)

Existují také hole opěrné. Tyto hole jsou mnohem silnější, protože slouží k opírání a udržení rovnováhy a stability. Nejdůležitější složkou je protiskluzová koncovka. Hůl je ve stejném barevném provedení jako hůl orientační. Tyto hole nejčastěji používají senioři se zrakovým postižením. (Bubeníčková. 2012. s.69)

Do této kategorie můžeme zařadit také vodícího psa, akustické systémy pro orientaci, dálkový ovladač k orientačnímu majáku, rolnička, GPS, tyflografické mapy (mapy, na kterých hmatem můžete najít určité orientační body). Tato mapa je plasticky tvarovaná. (Michalík.2011. s.335)

7. Firmy poskytující kompenzační pomůcky pro nevidomé a slabozraké

Na trhu je nepřeberné množství firem, které se zabývají distribucí pomůcek, které pomáhají nevidomým a slabozrakým ať už v orientaci, vzdělávání, komunikaci, domácnosti či v jiných aktivitách běžného dne. Pro představu bych uvedla seznam některých firem, poskytující takové pomůcky.

Firmy poskytující převážně speciální software a hardware do počítačů jsou například: ACD Design s.r.o., (ACD Desing, on-line). Adaptech s.r.o. poskytuje nejen software a hardware do počítačů, ale také:

- *Digitální zvětšovací lupy*
- *Digitální čtecí přístroje pro nevidomé s hlasovým výstupem*
- *Digitální zápisníky pro zrakově postižené s hlasovým výstupem nebo braillovým displejem*
- *Braillové displeje - digitální čtecí zařízení s hmatovým výstupem* (Adaptech, on-line).

Pro lepší orientaci v prostoru nevidomých se zajímají firmy, jako jsou například: APEX s.r.o., které distribuuje zařízení, hlásící například číslo a směr trolejbusu ve městě, orientační zvukové signály na křižovatkách.(Apex, on-line) nebo také firma Elvos, s.r.o., která zajišťuje orientaci nevidomých pomocí majáčku (Elvow, on-line).

Pro domácnost je zde také firmy poskytující pomůcky, které se využijí v kuchyni či koupelně. Firma Čihař dodává měřiče hladiny v nádobách (v hrnku), měřiče vody v umyvadle či vaně a také detektor vlhkosti. (Multiweb, on-line).

Pro slabozraké je zde možnost pořídit optické pomůcky například lupy, optické čočky, ostatní optické výrobky, svítidla, dalekohledy atd. Tyto pomůcky distribuuje firma Dioptra a.s. (Dioptra, on-line).

Jsou také firmy, které mají širší zaměření. Poskytují například kamerové zvětšovací lupy, ozvučené mobilní telefony, speciální software do počítačů, atd. Mezi takové firmy patří třeba firma Erones SF (Ergones, on-line). Já sama mám dobrou zkušenosti s firmou Galop spol. s.r.o., která taktéž poskytuje podobné kompenzační pomůcky (Galop, on-line), taktéž firma Spektra v.d.n. je jednou ze známějších firem (Spektra, on-line).

8. Organizace poskytující sociální služby nevidomým a zrakově postiženým

8.1 Sjedená organizace nevidomých a slabozrakých

Jedna z nejznámějších organizací tady u nás je SONS ČR. Tedy Sjedená organizace nevidomých a slabozrakých České republiky. Tato organizace má zaměření na pomoc, radu, cvičení vodících psů, volnočasové aktivity, odstraňování bariér, pořádání klubů. Jak samy uvádí, snaží se učit žít ve tmě. (SONS, on-line).

Proč taková organizace vůbec existuje? *Posláním naší organizace SONS je jednat sdružovat a hájit zájmy nevidomých a jinak těžce zrakově postižených občanů, jednat poskytovat konkrétní služby vedoucí k integraci takto postižených občanů do společnosti. Naše priority jsou:* (SONS, on-line).

- vyhledávání a kontaktování těžce zrakově postižených občanů včetně osob v akutním stádiu po ztrátě zraku
- podpora zaměstnanosti nevidomých a slabozrakých občanů
- socioterapeutická činnost realizovaná ve svépomocných skupinách a aktivizačních klubech
- odstraňování architektonických a informačních bariér pro těžce zrakově postižené občany
- ověřování nových forem pomoci těžce zrakově postiženým občanům včetně popularizace a osvětlování problematiky zrakového postižení

Ve spolupráci s dalšími poskytovateli služeb, z nichž mnohé zřídila jako obecně prospěšné společnosti, usiluje o to, aby síť služeb, jejich návaznost, kvalita a dostupnost, byla co nejlepší. (SONS, on-line).

Služba je určena především lidem se zrakovým postižením, kteří jsou členové této organizace. Nicméně služba není odepřena ani lidem, kteří zde nejsou zaregistrováni. Tato organizace se snaží vyhledávat a kontaktovat lidi s těžkým zrakovým postižením, poskytují základní poradenství, speciální sociální poradenství, pracovně právní poradenství. Můžete se zde obrátit také, pokud potřebujete poradit s technickými věcmi,

jako jsou například výběr vhodné kompenzační pomůcky a také zaučení či pomoc při pracování s takovou pomůckou. Mohou pomoci také s rozvojem a se zdokonalování se v oblastech běžného života (vaření, domácí práce, ...). Cvičení vodících psů a zaučování jejich majitelů jim také není cizí. Občas každý nevidomý či slabozraký potřebuje pomoc, a proto je zde také služba osobní asistence, což je průvodcovská a předčitatelská služba. (SONS, on-line).

8.2 Organizace nevidomých

Tato organizace působí na většině území ČR, nejvíce však v kraji Vysočina. Snaží se zabránit negativnímu omezení, díky zrakovému postižení. Obhajuje práva, potřeby a zájmy lidí se zrakovým postižením. Služby, které poskytují jsou:

- sociální práce a poradenství – tato služba pomáhá lidem, kteří přišli o zrak nebo jeho část s tím co si počít, jak a kde si vyřídit průkaz ZTP nebo ZTP/P a jaké má tato průkazka výhody. Dozví se také, jaké pomůcky pro jeho postižení existují, v čem by mu pomohly a také jak a kde se dají pořídit,
- sociální rehabilitace – v této službě je zahrnuto naučit se o sebe postarat, tedy sebeobsluha, orientace v prostoru tak, aby klient nebyl ve většině případů závislý na okolí, ale mohl se spolehnout sám na sebe. Mohou se zde také obrátit rodinní příslušníci a naučit se správné vedení nevidomého.
- Asistenční služba – tato služba obsahuje pomoc v domácnosti, doprovod, pomoc s odíváním a jeho úpravou a čistotou, pomoc při čtení textů, pomoc při některých ručních prací.
- Průvodcovská a předčitatelská služba – služba je určena k doprovodu klienta na úřad, do obchodu, na poštu, apod.
- Podpora pracovního uplatnění - pomoc a podpora při hledání a zajišťování vhodného zaměstnání, mapování nabídek na trhu práce pro klienty a taktéž spolupracují s úřady. Pořádají také tzv. job-club, kde se klienti učí jak jednat se zaměstnavatelem.
- Zájmová činnost – zde se řadí sportovní, kulturní a zážitkové aktivity (výlety a soutěže). (Organizace nevidomých, on-line).

8.3 TyfloCentrum

TyfloCentrum poskytuje služby osobám starších 15 let s těžkým zrakovým postižením nebo osobám s kombinovaným postižením, ve kterém je samozřejmě obsaženo i zrakové postižení. Pokud by se jednalo o pomoc či radu z technického hlediska nejnižší věková skupina je 7 let. (TyfloCentrum, online)

Například TyfloCentrum Olomouc poskytuje sociální služby klientům, kteří se octli v tíživé sociální situaci díky ztrátě nebo těžkým poškozením zraku způsobené úrazem nebo očním onemocněním. Služby jsou poskytovány také lidem, kteří mají zrakové postižení a nevidí již od narození nebo přišli o zrak v dětství. Služby jsou jim poskytovány k tomu, aby se klienti naučili naplňovat své potřeby, vedení k samostatnosti a nezávislosti, podpora při společenském a pracovním uplatnění, seberealizaci a aktivní využití volného času. (TyfloCentrum, online)

8.3.1 Odborné poradenství

Pomáhají při hledání řešení ve svízelné životní situaci, sociální a pracovně právní poradenství. Pomoc při výběru elektronické kompenzační pomůcky, tak, aby co nejvíce vyhovovala klientovu přání a požadavkům, popřípadě je také možnost si zapůjčit a vyzkoušet některé z elektronických pomůcek. Snaží se zvyšovat informovanost jak veřejnosti tak i samotných zrakově postižených o problematice zrakově postižených různými způsoby, např. vydáváním informačního zpravodaje „Majáček“, které je možné obdržet ve zvětšeném černo tisku, bodovém písmu, na audio nahrávkách, CD nebo rozesíláním přes e-mail. Dalším způsobem, jak seznámit veřejnost s touto problematikou, je přednáška. (TyfloCentrum, Olomouc, naše služby, online)

Sama jsem měla možnost se zúčastnit jedné takové přednášky. V rámci praxe jsem byla pozvána spolu s nevidomým pánem na vysokou školu zdravotní, abychom sdělili své zkušenosti a zážitky například jestli máme negativní či pozitivní zkušenosti ze zdravotnických zařízení, jak zvládáme samoobsluhu apod. myslím si, že takové přednášky jsou pro lidi zajímavé a poučné. Mohou se dozvědět jak pomoci v případě potřeby nevidomému, jakým způsobem s ním pracovat apod. (TyfloCentrum, Olomouc, naše služby, online)

8.3.2 Sociálně aktivizační služby

Učí a seznamují klienty se speciálními programy, které usnadňují nevidomým a slabozrakým práci a ovládání počítače. V rámci aktivizačních činností organizují zájmové, vzdělávací, volnočasové a sportovní aktivity. Snaží se také uskutečňovat setkání lidí se zrakovým postižením. (TyfloCentrum, Olomouc, naše služby, online)

8.3.3 Sociální rehabilitace zaměřená na podporu pracovní uplatnění

Podporují rozvoj a nácvik dovedností a schopností směřující k sociálnímu začlenění, speciálně zaměřené na pracovní proces. Pomoc při orientaci na trhu práce a podpora vlastního pracovního uplatnění. (TyfloCentrum, Olomouc, naše služby, online)

8.3.4 Průvodcovské a předčitatelské služby

Tato služba poskytuje klientům doprovod na místa, kde si netroufne jít sám nebo je nezná, např. k lékaři, na nákup, na autobus či vlak, apod. Průvodce pomáhá klientovi při orientaci v terénu, budově či místnosti, pomáhá také získávat informace, které klient není schopen si získat sám z důvodu zrakového omezení. Průvodce také předčítá zobrazené a tištěné informace např. pomoc při vyplňování korespondence, předčítání tiskovin, pomoc při nákupu a výběru potravin či jiného zboží, apod. Pomoc při třídění věcí v domácnosti včetně popisování věcí. Poskytují také pomoc při péči o dítě zrakově postižených rodičů v případech, kde je potřeba zrakové kontroly. (TyfloCentrum, Olomouc, naše služby, online)

8.3.5 Rozšiřující služby

Převádění textů do elektronické podoby a bodového písma. Pomoc při odstraňování architektonických a dalších bariér pro bezpečný pohyb a orientaci ve městě, ale i v budovách. Pomoc uživatelům při práci s elektronickými kompenzačními pomůckami. Zaměstnávání lidí se zrakovým postižením ve firmě ERGONES, která zprostředkovává nabídku speciálních ozvučených mobilních telefonů pro zrakově postižené a nevidomé. (TyfloCentrum, Olomouc, naše služby, online)

8.4 Ranná péče

Společnost pro ranou péči poskytuje pomoc a podporu rodinám, ve které se narodilo dítě se zrakovým nebo kombinovaným postižením. Služby rané péče se poskytují rodinám s dětmi, které mají zrakové postižení, nejvýše však do 7 let věku dítěte. Služby rané péče jsou poskytovány pro rodiny zdarma. Tato služba je financována z dotací či grantů. Pokud by však finanční prostředky nepostačovaly, byli by nuceni snížit kapacitu. (Helpnet, Ranná péče, on-line.)

Služby jsou poskytovány v různých formách. Jsou to například konzultace přímo u klientů v domácnosti nebo ambulantně na Středisku. Pořádají se také skupinové setkání, přednášky a semináře, kde se mohou setkat rodiče dětí se stejným či podobným postižením a mohou si tak předat zkušenosti a rady. Služba zajišťuje také doprovody k lékaři či na různá jednání. Pokud se klient nemůže dostavit na Středisko nebo nechce návštěvu přímo v domácnosti, je možné poskytnout také poradenství po telefonu nebo zaslání materiálů. (Helpnet, Ranná péče, on-line.)

Ve službě je také zahrnuta také psychologická, pedagogická a sociální pomoc. Samozřejmě se snaží pomáhat prosazovat práva a zájmy jak rodičů a tak i dětí. Snaží se naučit rodiče komunikovat a vychovávat děti se zrakovým či kombinovaným postižením. Pomáhají vybírat vhodné kompenzační pomůcky a navrhnou úpravu domácího prostředí tak, aby bylo pro dítě bezpečné. Pro malé děti je také možno zapůjčení speciálních hraček. Poradí také s výběrem předškolního zařízení pro děti. (Helpnet, Ranná péče, on-line.)

Pracovníci rané péče jsou vysokoškolsky kvalifikováni. Jsou mezi nimi speciální pedagogové, sociální pracovníci, instruktoři stimulace zraku atd. Středisko rané péče spolupracuje s lékaři, pedagogy a odbory sociální péče. (Helpnet, Ranná péče, on-line.)

9. Sportovní aktivity

Někteří lidé si myslí, že nevidomí a slabozrací nemohou sportovat, protože na to přece nevidí. Opak je pravdou. Mnoho lidí se zrakovým postižením jsou mnohdy více aktivnější ve sportu než „zdraví“ lidé. Tuhle kapitolu jsem zde zařadila z toho důvodu, že jsem se v mém dotazníku ptala na sporty pro nevidomé. Tedy jak mohou trávit volný čas. Pro přehled uvedu pár sportů, které jsou známé a u specifických sportů se je pokusím stručně popsat, pro lepší představivost.

- Atletika
    - Skok daleký
    - Vrh koulí, oštěpem nebo diskem

  - Běžecké disciplíny
  - Plavání
  - Lyžování:
    - Běh na lyžích
    - Sjezdové lyžování
  - Cyklistika
- (Trnka, 2012, s. 23-63)

Nyní bych ráda více přiblížila méně známé sporty. Tedy sporty určené pro nevidomé a slabozraké. Tyto sporty samozřejmě mohou hrát i lidé bez postižení. Nicméně všichni mají stejné podmínky, takže mají černé klapky na očích.

9.1 Goalball

Protože je tento sport pro někoho neznámý, ráda bych jej stručně popsala a vysvětlila princip hry.

Jedná se o míčovou hru, ve které se proti sobě utkávají dvě družstva. Hraje se s ozvučeným gumovým míčem o hmotnosti 1 250g. Uvnitř míče je rolnička, která vydává zvuk, podle kterého mohou hráči míč chytat. Ve družstvě jsou tři hráči a

povoleni jsou maximálně tři hráči na střídání. Hráč musí provést hod do deseti sekund od prvního obranného kontaktu družstva s míčem. Tím se hra stává dynamická a rychlá. Družstvo, které vstřelí nevíce gólů vyhrává. (Trnka,2012,s.23-63)

Každý z hráčů musí mít neprůhledné klapky na očích, které jsou vždy ještě před začátkem hry kontrolovány rozhodčím, a také musí mít kryté oči gázou (obvazová tkanina). Je zakázáno mít brýle či kontaktní čočky. (Trnka,2012,s.23-63)

Hrací plocha pro goalball je dlouhá 18m a široká 9m. K lepší prostorové orientaci jsou na hřišti nalepeny orientační pásky. Tyto pásky jsou nalepeny na zemi, aby se hráč na hřišti lépe orientoval. (Trnka,2012,s.23-63)

Hrací doba trvá dvanáct minut, po níž následuje třiminutová pauza a pokračuje se v druhém dvanáctiminutovém poločase. Cílem hry je dát gól. Ten se uznává po té, co se míč dostane přes brankovou čáru. (Trnka,2012,s.23-63) Hra je tedy velmi rychlá a také dosti fyzicky namáhavá.

9.2 Showdown

Tato hra je určena pro dva lidi. Samozřejmostí jsou neprůhledné klapky přes oči. Hraje se na podobném stole, jako je na stolní tenis. Rozdíl je v tom, že na obou koncích je vprostřed stolu otvor pro branku. Stůl je také ohraničen deskou po celém obvodu. Vprostřed je středová deska vysoká 46 cm, která bývá buď to z plexiskla, nebo ze dřeva. Hraje se dvěma pálkami a malým ozvučeným míčkem. Cílem hry je ubránit si svoji branku a naopak dát gól do soupeřovy branky. Hra se hraje pod středovou deskou. Set se hraje do jedenácti bodů maximálně však patnáct minut. Pokud je set nerozhodný hraje se do šestnácti bodů a pokud je výsledek i tak nerozhodný vyhrává ten, kdo dá další gól. (Trnka,2012,s.23-63)

Každý z hráčů podává dvakrát. Podání vypadá tak, že se nejdříve míček musí odpálit tak, aby se odrazil v polovině stolu hráče, který podává a poté může míček překročit na polovinu stolu protihráče. Pokud se míček při podání neodrazí v polovině stolu hráče, který podává, podání je neplatné a protihráč získává bod. Pálka se drží pouze v jedné ruce a také při hře je možné mít v hrací ploše jen jednu ruku. Druhá ruka se nesmí nijak dotýkat hrací plochy či stolu. Za gól jsou přičteny dva body. (Trnka,2012,s.23-63)

Rozhodčí může označit míček za mrtvý, pokud se míček zastaví a hráč neví kde se míček nachází nebo pokud se domnívá, že je míček příliš pomalý a může tak zbytečně zdržovat hru. (Trnka,2012,s.23-63)

9.3 Zvuková střelba

K tomuto sportu je potřeba počítač se speciálním softwarem, modifikovaná pistole a terč. Hráč musí mít při střelbě opět neprůhledné klapky přes oči. Střelí se ve stoje s napnutými pažemi. V místnosti nesmí být hluk. Hráč má k dispozici jednoho asistenta. Asistent dovede střelce na střelecké místo a pomůže mu s nasměrováním na terč. Střelec se orientuje podle zvukového signálu, který terč vydává. Z pistole jde červený paprsek laseru. Pokud střelec uslyší hluboký tón je dál od středu teče. Jakmile se zvuk dostává do vyšších tónů, střelec se blíží ke středu. Střelí se virtuálně ze vzdálenosti 25 m. Vzdálenost od terče jsou 3 m. Střelec má 10 ran. Střelba je časově omezena. Na každý výstřel je 1 minuta. Tento sport je možné provozovat od 15 let. (Trnka,2012,s.23-63)

Metodologická část

10. Výzkum

V této části se budu zabývat samotným výzkumem. Moje výzkumná otázka je „Jak jsou informovaní budoucí sociální pracovníci v problematice zrakově postižených?“ Využila jsem metodu kvantitativního výzkumu, tedy dotazníku. Touto metodou je možné získat informace od většího počtu respondentů, což se k mojí práci vztahovalo. Cílem výzkumu je tedy zjistit, do jaké míry jsou studenti informovaní v problematice zrakově postižených. Dotazník jsem si rozdělila do tří částí. První, úvodní část se týkala toho, jakou školu studuje a jaký program. Druhá část se zabývala už konkrétně znalostmi zákona 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Třetí část se týkala toho, jak komunikovat a popřípadě doprovázet zrakově postiženého či nevidomého člověka. Čtvrtá a poslední část byla zaměřena na to, jaké sporty podle respondentů mohou zrakově postižení lidé dělat, jaké pomůcky vlastně potřebují k běžnému životu, v jakých organizacích je možné pomoci těmto lidem. Zvolila jsem zde také otázky týkající se průkazu TP, ZTP, ZTP/P. Tyto průkazy nevlastní jen lidé se zrakovým postižením, ale také lidé s jiným postižením, tudíž jsem předpokládala, že by respondenti měli mít všeobecný přehled o problematice postižených. Také otázky v části druhé byly zaměřeny všeobecně k postižení.

Počet respondentů nebyl příliš velký. Studenti CARITAS VOŠs, kteří byli ochotni vyplnit dotazník bylo 33. Dalších 19 studentů sociální pedagogiky a zbývajících 14 studentů magisterského studia vyplnilo dotazník. Celkový počet respondentů je 66. Jsem si vědoma toho, že tento počet studentů není reprezentativní výběr pro výzkum. .

Hypotézy:

1. Předpokládám, že lepší informovanost v oblasti zákonů studentů bude u studentů CARITAS VOŠs a u studentů magisterského studia než u studentů sociální pedagogiky

První část dotazníku se týkala otázek 3-6 (viz. příloha). Správné odpovědi budou v tabulkách zvýrazněny tučným písmem a budu je uvádět v procentech pro lepší přehlednost.

2. Předpokládám, že u všech studentů bude více než 70% správných odpovědí, jak v oblasti komunikace tak i v oblasti doprovázení nevidomých

Druhá část dotazníku se týká otázek 7-11 (viz. příloha). Správné odpovědi budou taktéž zvýrazněny tučným písmem a budou uvedeny v procentech.

3. Předpokládám, že studenti CARITAS VOŠs a také studenti magisterského studia se budou znát výhody týkající se průkazů TP, ZTP, ZTP/P a v oblasti kompenzačních pomůcek a sportů. Naopak studenti sociální pedagogiky se zajisté budou orientovat v oblasti sportů a kompenzačních pomůcek více než v oblasti průkazů.

V poslední části, tedy otevřené otázky 12-18 (viz. příloha), budu uvádět nejčastěji uvedené možnosti (kompenzační pomůcky, sporty, organizace, ...atd.). Správné odpovědi budou vyhodnoceny na základě informací uvedených v teoretické části.

4. Předpokládám, že celková informovanost budoucích sociálních pracovníků se nebude lišit u studentů CARITAS VOŠs a studentů magisterského studia.

Celkové zhodnocení a porovnání výsledků jednotlivých škol uvedu v tabulce, ve které zhodnotím především oblast otázek 3-11, tedy uzavřené otázky.

Empirická část

11. Sběr dat

11.1 Dotazník

Tato metoda sběru dat je snad nerozšířenější metodou v získávání informací při výzkumech. Dotazník je možné využít jak v kvantitativním tak i v kvalitativním přístupu. Dotazník můžeme rozdělit do tzv. volných dotazníků, kde jsou pouze položeny otázky a respondent na ně odpovídá, aniž by měl na výběr nějakou možnost. Další možnosti dotazníku jsou polo strukturovaný dotazník, kde jsou jak otázky uzavřené, tak i otázky volné. Třetí možnost dotazníku je strukturovaný dotazník, kde respondent odpovídá pouze na již stanovené možnosti. (Reichel, 2009, s. 118-119).

Já jsem si pro svoji práci vybrala typ dotazníku, který je v kvantitativním přístupu, poněvadž potřebuji co nejvíce odpovědí od co největšího množství lidí. Z uvedených tří možností jsem si vybrala polo strukturovaný. V dotazníku mám celkem 18 otázek a z toho 11 uzavřených a 7 otevřených otázek.

11.2 Výběr respondentů

Pro svůj výzkum jsem zvolila metodu účelového výběru. „*Při použití účelového výběru musí výzkumník jasně, přesně a otevřeně definovat populaci, kterou jeho vzorek opravdu reprezentuje.*“ (Disman, 2008. s. 113). Můj vzorek respondentů byl tedy zúžen na studenty studující sociální práci jak bakalářského tak i magisterského studia, tedy studenti CARITAS VOŠs a studenti Cyrilometodějské Univerzity Palackého, a studenti sociální pedagogiky, bakalářského studia, taktéž Cyrilometodějské Univerzity Palackého. Tedy budoucí sociální pracovníci.

Dotazníky jsem rozdala na škole, kde studuji, což je CARITAS VOŠs, Olomouc, také jsem chtěla otestovat znalosti studentů, kteří studují sociální pedagogiku. Tento obor jsem si vybrala z toho důvodu, že jsem se na mnoha praxích setkala s tím, že na pracovišti vedle sociálního pracovníka byla také pozice (sociálního / speciálního) pedagoga. Myslím si, že i studenti z tohoto oboru by měli mít znalosti z oblasti zrakové problematiky, poněvadž i tito studenti se mohou velmi často setkávat s těmito lidmi a měli by umět s nimi pracovat, komunikovat a znát problematiku zrakově postižených.

Dotazníky jsem rozdala pouze studentům třetích ročníku, denního studia, z toho důvodu, že již jejich studium bude v nejbližší době ukončeno státnicemi a měli by být schopni se zařadit do pracovního poměru, a tudíž by měli již mít určité znalosti.

Nejprve jsem se snažila rozdávat dotazníky v písemné podobě. Zhruba 68% dotazníků se mi vrátilo zpět. Poté jsem zkusila ještě možnost elektronické podoby dotazníku. Tento elektronický dotazník jsem poslala studentům, kteří studují sociální pedagogiku. Pro tuto možnost jsem se rozhodla z toho důvodu, že jsem měla velmi málo možností se setkat se všemi studenty, díky různým rozvrhům na škole jak u mě tak i u studentů sociální pedagogiky. Dotazníky v elektronické podobě jsem taktéž poslala studentům magisterského studia.

Jak jsem již uvedla výše, dotazníky v tištěné podobě se vrátili cca v 68%. Dotazník jsem rozdala všem studentům CARITAS VOŠs třetích ročníků oboru CHASOP, denního studia, což je 49 studentů a vrátilo se mi jich 33. Dále jsem poslala v elektronické podobě dotazník studentům sociální pedagogiky, kterých je 40. Pouhých 19 vyplněných dotazníků se mi vrátilo zpět, což je 47,5%. U studentů magisterského studia byla nejmenší návratnost. Z 52 studentů vyplnilo dotazník pouze 14 studentů, což je 27%. Zde byly dotazníky poslány jak studentům prvního ročníku, tak i studentům druhého ročníku.

Očekávala jsem větší návratnost jak dotazníků v písemné podobě tak i v elektronické podobě. Jsem si vědoma toho, že uvedené výsledky nejsou reprezentativní a podle malého zlomku respondentů nelze dělat konečné závěry o informovanosti všech studentů, kteří studují obor sociální práce. Nicméně jsem se pokusila o vzhled do dané problematiky.

11.3 Analýza dotazníků

Nyní se pokusím zanalyzovat, rozebrat a zhodnotit vyplněné dotazníky. Jak jsem již výše uváděla, dotazník jsem rozdělila do několika částí. Nejprve zhodnotím studenty CARITAS VOŠs Olomouc, což je „první část“. Po té se pokusím zhodnotit odpovědi studentů Cyrilometodějské univerzity, obor sociální pedagogika a nakonec se podíváme taktéž na studenty Cyrilometodějské univerzity, ale budou to již studenti magisterského studia. Budu postupovat podle jednotlivých otázek.

Druhá část – znalost zákona

Studenti CARITAS VOŠs

U první otázky „Kolik činí příspěvek na mobilitu na jeden měsíc? “ Jako odpovědi jsem zvolila „a) 400Kč, b) 800Kč c) záleží na stupni postižení“. Správná odpověď je pod písmenem a), tedy 400Kč. Studenti z 88% odpovídali správně, jen z 6% procent se objevily odpovědi u dalších dvou možností.

a) 400Kč	88%
b) 800Kč	6%
c) záleží na stupni postižení	6%

Studenti sociální pedagogiky

Studenti u této otázky nejčastěji volili odpověď pod písmenem c). Celkem si tuto možnost vybralo 70% respondentů. Další odpověď pod písmenem a) měla 25% a poslední možnost b) měla 5%. Studenti tedy volili špatnou odpověď a pouze 25% respondentů zvolilo správnou odpověď.

a) 400Kč	25%
b) 800Kč	5%
c) záleží na stupni postižení	70%

Studenti magisterského studia

Studenti u první otázky se nejvíce přiklíněli k odpovědi pod písmenem a), tedy 55%. Další 45% volilo písmeno c).

a) 400Kč	55%
b) 800Kč	0%
c) záleží na stupni postižení	45%

Studenti CARITAS VOŠs

Další otázka zní takto „Pokud je osobě zdravotně postižené přiznán příspěvek na kompenzační pomůcku, jakou část (pokud vůbec) je povinen hradit?“ Jako možnosti jsem zvolila „a) 10%, b)50%, c) nikdy nic nehradí“. Správná odpověď je tedy 10%. V 82% studenti odpovídali správně. U dalších dvou odpovědí bylo po 9%.

a) 10%	82%
b) 500	9%
c) nikdy nic neplatí	9%

Studenti sociální pedagogiky

Zde studenti uvedli 50% správnost odpovědi, tedy pod písmenem a). dále 45% volilo odpověď b) a pouze 5% zvolilo písmeno c).

a) 10%	50%
b) 500	45%
c) nikdy nic neplatí	5%

Studenti magisterského studia

U této otázky studenti v 82% volili možnost a), což bylo správně. Zbýlých 18% volilo možnost b).

a) 10%	82%
b) 500	18%
c) nikdy nic neplatí	0%

Studenti CARITAS VOŠs

U další otázky „Příspěvek na kompenzační pomůcky pro nevidomé a slabozraké v období 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích nesmí přesáhnout částku:“ vypadaly možnosti odpovědí takto: „a) 100 000Kč, b)500 000Kč, c)800 000Kč“. Odpovědi respondentů byly takovéto. K první možnosti se přiklonilo 24% respondentů, k možnosti b) se přiklonilo 27% a správnou odpověď vybralo pouze 49% respondentů.

a) 100 000 Kč	24%
b) 500 000 Kč	27%
c) 800 000 Kč	49%

Studenti sociální pedagogiky

U této otázky nebyla zvolena ani jedna správná odpověď. 65% studentů nejčastěji volilo odpověď a), zbytek 35% zvolili odpověď b).

a) 100 000 Kč	65%
b) 500 000 Kč	35%
c) 800 000 Kč	0%

Studenti magisterského studia

U této otázky se pro možnost a) rozhodlo 55% studentů. Další 27% bylo pro možnost c) a zbylých 18% pro možnost b).

a) 100 000 Kč	55%
b) 500 000 Kč	27%
c) 800 000 Kč	18%

Studenti CARITAS VOŠs

Poslední otázka z této části tzv. znalost zákona 329/2011 Sb. o poskytování dávek zdravotně postiženým, zní takto „Po jak dlouhé době má zrakově postižená osoba nárok na novou kompenzační pomůcku (např. mobilní telefon s hlasovým výstupem (nepočítáme motorové vozidlo))?“ Možnosti odpovědí, které jsem nabídla byly „a) 5let, b) 10let, c) 15let“. Správnou odpověď, tedy 5let si vybralo 82% respondentů a zbylých 18% zvolilo možnost 10let.

a) 5let	82%
b) 10let	18%
c) 15let	0%

Studenti sociální pedagogiky

Zde studenti měli 70% správnost odpovědí, tedy 5 let. Zbylých 30% odpovědělo, že nárok na novou kompenzační pomůcku mají lidé až po 10 letech.

a) 5let	70%
b) 10let	30%
c) 15let	0%

Studenti magisterského studia

Zde studenti uvedli, že podle nich je správná odpověď pod písmenem b), tedy 55%. Pouze 45% uvedlo správnou odpověď, tedy pod písmenem a).

a) 5let	45%
b) 10let	55%
c) 15let	0%

Studenti CARITAS VOŠs

Tuto část bych zhodnotila velmi dobře. Ve většině případů se správné odpovědi objevovaly kolem 80%. Myslím si, že tak dobré znalosti zajisté napomohl především předmět sociální politika, kde jsme měli možnost tyto informace nastudovat. Z mého pohledu jsou dost podstatné nejen pro znalosti v oblasti zrakové problematiky, ale také v široké oblasti problematiky postižených.

Studenti sociální pedagogiky

Tuto část dotazníku bych zhodnotila docela špatnou. Studenti se v mnoha případech vůbec neorientují. V jedné otázce nebyla ani jedna správná odpověď, což si myslím, že je špatné. Myslím si, že studenti nemají přehled v oblasti zákona a odpovědi spíše tzv. stříleli od boku.

Studenti magisterského studia

První část dotazníku těchto studentů mě dosti překvapila jejich, troufnu si říci, nezalostí. V mnoha případech se správné odpovědi pohybovaly pouze okolo 50%. Předpokládala jsem, že studenti budou mít daleko větší přehled v oblasti zákona. Nicméně si myslím, že tento nedostatek se dá velmi lehce napravit tím, že si zákon dostudují.

Hypotéza 1:

Potvrzuji moji první hypotézu, že studenti CARITAS VOŠs a studenti magisterského studia budou mít lepší znalost v oblasti zákonů než studenti sociální pedagogiky. Studenti CARITAS VOŠs měli v průměru 55% správných odpovědí, studenti magisterského studia měli v průměru 50% správných odpovědí a studenti sociální pedagogiky měli v průměru 36% správných odpovědí.

Třetí část – komunikace a doprovod slabozrakých a nevidomých

Studenti CARITAS VOŠs

První otázka v této části zní takto „Jaké označení má slepecká hůl?“. Možnosti odpovědí byly následující: „a) na holi se střídají červené a bílé proužky, b) hůl je celá bílá, c) hůl je celá bílá, jen ve spodní části je jeden červený proužek“. Správná odpověď je pod písmenem c). Tuto možnosti si vybralo 67% respondentů. Možnost b) si vybralo 21% a možnost a) 12% respondentů.

a) na holi se střídají červené a bílé proužky	12%
b) hůl je celá bílá	21%
c) hůl je celá bílá, jen ve spodní části je jeden červený proužek	67%

Studenti sociální pedagogiky

I u této odpovědi měli studenti 75% správnost. Zbylých 25% se domnívá, že hůl je celá bílá, což je špatně.

a) na holi se střídají červené a bílé proužky	0%
b) hůl je celá bílá	25%
c) hůl je celá bílá, jen ve spodní části je jeden červený proužek	75%

Studenti magisterského studia

Zde měly možnosti pod písmenem b) a c) stejně po 45%. U možnosti a) bylo 10% odpovědí.

a) na holi se střídají červené a bílé proužky	10%
b) hůl je celá bílá	45%
c) hůl je celá bílá, jen ve spodní části je jeden červený proužek	45%

Studenti CARITAS VOŠs

Druhá otázka se týkala toho jak doprovázet nevidomé. „Jak správně vést nevidomé nebo zrakově postiženého?“. Možnosti byly takovéto: „a) držíme ho za dlaň a jde vedle průvodce, b) držíme ho za ramena, nevidomí jde před námi a průvodce ho směřuje, c) nevidomí se drží průvodce za ohnutý loket a jde krok za průvodcem“. Správná odpověď je pod písmenem c). U této otázky bylo 100% správných odpovědí.

a) držíme ho za dlaň a jde vedle průvodce	0%
b) držíme ho za ramena, nevidomí jde před námi a průvodce ho směřuje	0%
c) nevidomí se drží průvodce za ohnutý loket a jde krok za průvodcem	100%

Studenti sociální pedagogiky

U této otázky se studenti z 80% trefili do správné odpovědi, tedy písmeno c). dalších 15% volilo možnost a) a zbylých 5% možnost b).

a) držíme ho za dlaň a jde vedle průvodce	15%
b) držíme ho za ramena, nevidomí jde před námi a průvodce ho směřuje	5%
c) nevidomí se drží průvodce za ohnutý loket a jde krok za průvodcem	80%

Studenti magisterského studia

Tady se všichni studenti shodli na správné odpovědi, tedy odpověď pod písmenem c), 100%

a) držíme ho za dlaň a jde vedle průvodce	0%
b) držíme ho za ramena, nevidomí jde před námi a průvodce ho směřuje	0%
c) nevidomí se drží průvodce za ohnutý loket a jde krok za průvodcem	100%

Studenti CARITAS VOŠs

Třetí otázka v této části je: „Jak se nazývá speciální písmo pro nevidomé?“. Možnosti odpovědí „a) Lormova abeceda, b) Brailova abeceda, c) Pichtova abeceda“. I u této otázky byla opět 100% správnost odpovědí. Tedy možnost b).

a) Lormoca abeceda	0%
b)Brailova abeceda	100%
c) Pichtova abeceda	0%

Studenti sociální pedagogiky

I u této otázky se správné odpovědi, pod písmenem b), blížilo 85% respondentů. Pouze 25% respondentů zvolilo špatnou odpověď pod písmenem a).

a) Lormoca abeceda	25%
b)Brailova abeceda	85%
c) Pichtova abeceda	0%

Studenti magisterského studia

I u této otázky byla 100% správnost odpovědí.

a) Lormoca abeceda	0%
b) Brailova abeceda	100%
c) Pichtova abeceda	0%

Studenti CARITAS VOŠs

Předposlední otázka z této části zní takto „Jak byste zahájili rozhovor s nevidomým?“ Možnosti odpovědí byly takové „a) nejprve oslovím a pak se dotknu např. ramena, pokud je potřeba, b) položím ruku např. na rameno nevidomého, c) není třeba oslovovat, nevidomí pozná sám, že mluvíte na něj“. Správná odpověď je pod písmenem a). Tuto možnost si zvolilo 94% a 6% si zvolilo odpověď pod písmenem b).

a) nejprve oslovím a pak se dotknu např. ramena, pokud je potřeba	93%
b) položím ruku např. na rameno nevidomého	6%
c) není třeba oslovovat, nevidomí pozná sám, že mluvíte na něj	0%

Studenti sociální pedagogiky

Zde bylo správně zvolených odpovědí 75%, tedy a). Zbylých 25% volilo možnost c).

a) nejprve oslovím a pak se dotknu např. ramena, pokud je potřeba	75%
b) položím ruku např. na rameno nevidomého	0%
c) není třeba oslovovat, nevidomí pozná sám, že mluvíte na něj	25%

Studenti magisterského studia

95% studentů se rozhodlo pro správnou možnost, tedy a). Zbylých 9% volilo možnost b).

a) nejprve oslovím a pak se dotknu např. ramena, pokud je potřeba	91%
b) položím ruku např. na rameno nevidomého	9%
c) není třeba oslovovat, nevidomí pozná sám, že mluvíte na něj	0%

Studenti CARITAS VOŠs

Poslední otázka této části se týkala toho „Co znamená zkratka ZTP?“. Zvolila jsem pouze dvě možnosti, a to „a) zrakově, tělesně postižen, b) zvláště těžce zdravotně

postižen“. Správná odpověď je za b). Tuto odpověď vybralo 91% respondentů. Tudiž zbylých 9% zvolilo špatnou odpověď pod písmenem a).

a) zrakově, tělesně postižen	9%
b) zvláště těžce zdravotně postižen	91%

Studenti sociální pedagogiky

U této otázky bylo správně 80% odpovědí. Zbylých 20% volilo druhou možnost.

a) zrakově, tělesně postižen	20%
b) zvláště těžce zdravotně postižen	80%

Studenti magisterského studia

Zde se 64% rozhodlo pro správnou možnost b). Zbylých 36% volilo špatnou možnost a).

a) zrakově, tělesně postižen	36%
b) zvláště těžce zdravotně postižen	64%

Studenti CARITAS VOŠs

Tuto část bych hodnotila taktěž velmi dobře. Studenti by určitě uměli navázat kontakt se slabozrakým či nevidomým a taktěž by uměli zastoupit roli průvodce. Ve většině případů by také rozpoznali slabozrakého nebo nevidomého s holí určené pro ně (hůl je celá bílá, pouze ve spodní části je jeden červený proužek). Mohli by si splést nevidomého s hluchoslepým člověkem, který má při sobě taktěž hůl, nicméně na jeho holi se střídají bílé a červené proužky.

Studenti sociální pedagogiky

Další část otázek bych hodnotila o něco lépe. Správné odpovědi se většinou pohybovaly okolo 80%. U některých otázek mě docela překvapilo, že studenti mohli zvolit možnost, která byla očividně nelogická.

Studenti magisterského studia

V této části studenti u některých otázek dosáhli 100% správnosti. Zbylé otázky se pohybovaly v průměru okolo 70% správnosti. Tato část dotazníku dle mého úsudku dopadla oproti předešlému mnohem lépe.

Hypotéza 2:

Druhá hypotéza se mi taktéž potvrdila. Všichni studenti měli v průměru více než 70% správných odpovědí. Studenti CARITAS VOŠs měli 90% správných odpovědí, studenti sociální pedagogiky měli 79% správných odpovědí a studenti magisterského studia měli 80% správných odpovědí.

Čtvrtá část- sporty, organizace pro nevidomé, znalost průkazu TP,ZTP, TZP/P

Nyní uvedu jednotlivé otázky, které měly podobu otevřených otázek a ke každé otázce pak rozepíšu odpovědi od studentů z jednotlivých škol.

Znáte nějaké sporty, které mohou dělat i nevidomí? Pokud ano, jaké?

U studentů CARITAS VOŠs byly nejčastější odpovědi plavání, cyklistika (tandem), showdown a goalball. Tyto dvě odpovědi mě docela dost překvapily, protože nejsou až tak známé. Ale jelikož jsme měli možnost být na praxi s lidmi se zrakovým postižením ve Vlašovičkách, je tedy dost pravděpodobné, že byli spolužáci s těmito sporty seznámeni zde. Ale je také možné to, že si pamatují moje zájmy, kdy jsem sama tyto dva sporty dělala závodně a popisovala je jim.

Studenti sociální pedagogiky odpovídali dosti podobně jako studenti CARITAS. Byly to tedy sporty týkající se cyklistiky (tandem), plavání, tanec. U této otázky jsem se občas i zarazila, poněvadž někteří respondenti uváděli sporty jakou je například volejbal, basketbal a stolní fotbal.

Studenti magisterského studia v mnoha případech uváděli, že konkrétní sporty neznají, ale myslí si, že mohou dělat téměř všechny sporty jako zdraví lidé, jen je mohou dělat s omezení. Objevily se zde však možnosti jako například šachy, showdown, atletika, plavání, společenské hry (člověče nezlob se pro nevidomé).

Znáte nějaké kompenzační pomůcky pro nevidomé? Pokud ano, jaké?

Studenti CARITAS VOŠs mne v některých případech mile překvapili, kolik pomůcek respondenti znají. Mezi ty nejčastější odpovědi patřily především: bílá hůl, vodící pes, ozvučený mobil a počítač, lupy, přístroj pro měření tekutin (tzv. hladinka), rozlišovač barev a mincí. Uváděli také další pomůcky, které nepatřily mezi ty nejčastější odpovědi u většiny a to byly např. tzv. vysílačka, která spouští ozvučení přechodu, hlásí číslo a směr tramvaje, atd., Pichtův psací stroj, brailský řádek, ozvučené kuchyňské a osobní váhy, atd.

I u studentů sociální pedagogiky byly velmi podobné odpovědi jako na naší škole. Nejčastěji se zde objevovaly ozvučené počítače a mobily, tzv. hladina, rozlišovač barev a ozvučené míče.

Studenti magisterského studia nejčastěji uváděli jako pomůcku slepeckou hůl, Brailovo písmo, tzv. hladinku, rozlišovač barev, lupy, ozvučené mobily a počítače.

Jaké znáte organizace a poskytovatele sociální služeb pro nevidomé a slabozraké?

Studenti CARITAS VOŠs nejčastěji odpovídali tyto tři možnosti: TyfloCentrum, Tyfloservis nebo Dům Sv. Cyrila a Metoděje ve Vlastovičkách. Někteří si také vzpomněli na Světlušku.

U studentů sociální pedagogiky byly téměř totožné odpovědi. Respondenti uváděli organizace jako je TyfloCentrum, Tyfloservis, Světluška a Bílá pastelka.

Studenti magisterského studia nejčastěji odpovídali TyfloCentrum a Tyfloservis. Objevila se zde také organizace s názvem SONS.

Jaké jsou výhody průkazu TP?

Studenti CARITAS VOŠs psali tyto dvě odpovědi. Držitel průkazu má nárok na vyhrazené místo v MHD a vyhrazené místo na parkování. Pro přesnost bych zde ráda uvedla přesnou citaci zákona 329/2011

(1) Osoba, která je držitelem průkazu TP, má nárok na

a) vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky,

b) přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních. (Zákon 329/2011, Hlava V, §36)

Studenti sociální pedagogiky někteří z respondentů uvedli pouze to, že držitel průkazu má vyhrazené místo k sezení v MHD. U mnoha dotazníků byly kolonky proškrtnuta.

Studenti magisterského studia uváděli, že držitel průkazu TP má nárok na vyhrazené parkovací místo, místo k sezení v dopravních prostředcích (veřejných) a nárok na přednost při projednávání osobních záležitostí na úřadech

Jaké jsou výhody průkazu ZTP?

U studentů CARITAS VOŠs se objevovaly nejčastěji tyto odpovědi. Vyhrazené místo v MHD, vyhrazené místo na parkování, sleva na jízdném v dopravních prostředcích, zdarma jízda MHD, slevy na kulturní akce. Pro přesnost si opět uvedeme přesné znění zákona:

(2) *Osoba, která je držitelem průkazu ZTP, má nárok na*

a) *výhody uvedené v odstavci 1,*

b) *bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob (tramvajemi, trolejbusy, autobusy, metrem),*

c) *slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy. (Zákon 329/2011, Hlava V, §36)*

Studenti sociální pedagogiky uváděli, že držitel průkazu má slevu na jízdném a vyhrazené místo v MHD, vyhrazené místo na parkování. Někteří z respondentů se objevilo i to, že držitelé této průkazky mají nárok na příspěvek na vodícího psa. Tato možnost by se hodila až do následující otázky.

Studenti magisterského studia uvedli, že držitel má nárok na vyhrazené parkovací místo, místo k sezení v MHD a nárok na přednost při projednávání osobních záležitostí na úřadech, jízdné v MHD zdarma a sleva na jízdném ve vlaku a autobuse.

Jaké jsou výhody průkazu ZTP/P?

U této otázky studenti CARITAS VOŠs byly uvedeny téměř stejné odpovědi jako u předchozí otázky. Tedy: vyhrazené místo v MHD, vyhrazené místo na parkování, sleva na jízdném v dopravních prostředcích, zdarma jízda MHD, slevy na kulturní akce + průvodce zdarma. Průvodce může být buď to člověk nebo vodící pes. I u této otázky se pro upřesnění podíváme do zákona:

(3) Osoba, která je držitelem průkazu ZTP/P, má nárok na

a) výhody uvedené v odstavcích 1 a 2,

b) bezplatnou dopravu průvodce veřejnými hromadnými dopravními prostředky v pravidelné vnitrostátní osobní hromadné dopravě,

c) bezplatnou dopravu vodícího psa, je-li úplně nebo prakticky nevidomá, pokud ji nedoprovází průvodce. (Zákon 329/2011, Hlava V, §36)

(4) Osobě, která je držitelem průkazu ZTP nebo průkazu ZTP/P, a průvodci držitele průkazu ZTP/P, může být poskytnuta sleva ze vstupného na divadelní a filmová představení, koncerty a jiné kulturní a sportovní akce. (Zákon 329/2011, Hlava V, §36)

Studenti sociální pedagogiky odpovídali tak, že držitel průkazu ZTP/P má slevu na jízdném, zdarma jízdu v MHD, mají určité příspěvky. Pokud cestuje s průvodcem, tak někteří uváděli, že průvodce jede za darmo a někteří uváděli, že průvodce platí, ale jen minimální částku.

Studenti magisterského studia uvedli stejné věci jako v předchozí otázce týkající se průkazu ZTP, že držitel má nárok na vyhrazené parkovací místo, místo k sezení v MHD a nárok na přednost při projednávání osobních záležitostí na úřadech, jízdné v MHD zdarma a sleva 75% na jízdném ve vlaku a autobuse s průvodcem, s tím, že průvodce neplatí nic. Průvodce může být buď to člověk, nebo vodící pes.

Znáte nějaké firmy, které distribuují kompenzační pomůcky pro nevidomé a slabozraké?

Tuto otázku jsem zde zvolila jen pro moji zajímavost. Nepředpokládala jsem, že by se studenti zabývali konkrétně o nějaké firmy, které poskytují kompenzační pomůcky pro nevidomé a slabozraké.

Studenti CARITAS VOŠs ve velkém počtu tuto otázku proštrnuli. Nicméně někteří z respondentů uvedli TyfloCentru nebo Tyfloservis. Tyto dvě možnosti nejsou tak úplně špatně. Tyfloservis může zapůjčit některé z pomůcek. Měla jsem však na mysli firmy uvedené výše (7. Firmy poskytující kompenzační pomůcky pro nevidomé a slabozraké), např. Spektra, Galop, atd...

Studenti sociální pedagogiky uvedli pouze pár odpovědí, kde respondenti napsali, že kompenzační pomůcky může poskytovat Tyfloservis. Jinak byly buďto kolonky proškrtnuté nebo tam bylo napsáno neví.

U studentů magisterského studia se nejčastěji objevily odpovědi „neznám“. Avšak někteří se studentů si vzpomněli na Tyfloservis a Spektru.

Studenti CARITAS VOŠs

Poslední část dotazníku bych zhodnotila takto. Studenti se orientují docela dobře v oblasti sportu. Myslím si, že by byli schopni poradit, co mohou slabozrací ve svém volném čase dělat. Oblast organizací poskytující služby se prokázala taktéž jako zdařilá. V oblasti průkazek TP, ZTP a ZTP/P se taktéž ukázalo, že se vyznají. U poslední otázky, jak jsem již uvedla výše, nepředpokládala velké množství odpovědí. Nicméně jde vidět, že by studenti uměli odkázat na organizace, kde se přímo věnují a pracují s nevidomými a slabozrakými.

Studenti sociální pedagogiky

Poslední část dotazníku bych hodnotila stejně jako část druhou. Studenti se moc neorientují v oblasti zákona viz. průkazy. Naopak si myslím, že v oblasti sportu by si uměli poradit a také by věděli, do které organizace mohou odkázat slabozrakého či nevidomého. Také v oblasti kompenzačních pomůcek bylo vidět, že se buďto s některými přímo setkali nebo je znají ze školy či z jiných zdrojů.

Studenti magisterského studia

Poslední část dotazníku bych hodnotila průměrně. V oblasti sportu se moc neorientují, v oblasti organizací pracujících s lidmi se zrakovým postižením se objevilo několik typů, kam by mohli případné klienty odkázat. Naopak v oblasti znalostí výhod průkazů jsem byla dost mile překvapena. Studenti uváděli téměř všechny výhody, které tyto průkazy nabízejí.

Hypotéza3:

Třetí hypotéza se mi taktéž potvrdila. Studenti CARITAS VOŠs a studenti magisterského studia se orientují v oblasti průkazek, což jsem usoudila z toho, že se v dotazníku objevovaly téměř všechny výhody těchto průkazů. Studenti znají také některé kompenzační pomůcky pro nevidomé a slabozraké. Studenti sociální pedagogiky se více orientovali v oblasti sportu a kompenzačních pomůcek než v oblasti týkající se průkazů.

Shrnutí

Studenti CARITAS VOŠs

Celkově studenty CARITAS VOŠs Olomouc, hodnotím jako dobře informované budoucí sociální pracovníky. Někteří mají mezery v oblastech zákona, což není problém dostudovat. Tito budoucí sociální pracovníci budou umět navázat kontakt a komunikovat s nevidomým, poradit mu jak v oblasti volného času, tak i v oblasti průkazů a kompenzačních pomůcek.

Studenti sociální pedagogiky

Celkově bych hodnotila studenty sociální pedagogiky jako průměrnou skupinu studentů v oblasti zrakové problematiky. V oblasti zákona je vidět, že dost tápou a neznají to tolik jako studenti CARITAS. Je možné, že jejich neznalost je způsobena tím, že se až tolik nevěnují oblasti kolem zákonů, ale spíše vzdělávání a volnočasových aktivit dětí popřípadě starších osob. Nicméně si myslím, že pokud by sociální pedagog pracoval s lidmi se zrakovým postižením, zajistě by si uměl poradit. Buď to by mohl

klienta odkázat na organizaci, která pracuje s těmito lidmi nebo si ještě v průběhu studia či metodou samostudia může doplnit chybějící informace.

Studenti magisterského studia

Celkově bych tyto studenty zhodnotila průměrně. V některých oblastech byli výsledky dosti podobné jako u studentů sociální pedagogiky. Byla to především v dotazníku část druhá a třetí. Tak trochu jsem předpokládala, že studenti magisterského studia budou mít daleko větší přehlednost v oblasti zákonů. Tyto nedostatky se dají lehce odstranit tím, že se buďto sami nebo v rámci studia seznámí se zákonem č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením.

Hypotéza 4:

Celková informovanost se liší u studentů z těchto tří škol. V tabulce jsem hodnotila pouze otázky uzavřené. V procentech jsou uvedeny správné odpovědi.

Celková informovanost	CARITAS VOŠs	Soc. pedagogiky	Magisterské
Průměr	73%	58%	65%

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo, zjistit jaká je informovanost budoucích sociálních pracovníků v problematice zrakově postižených. Respondenti byli studenti CARITAS VOŠs, studenti sociální pedagogiky, pouze třetí ročníky, a studenti Charitativní a sociální práce magisterského studia, první i druhý ročník. U těchto tří skupin jsem se snažila zjistit, do jaké míry jsou informovaní a jak se orientují v této problematice.

Práci jsem rozdělila do tří oblastí. V empirické části se zabývá tím, kdo to je sociální pracovník, kdo je zrakově postižený, jakou může mít pomoc od státu, výhody průkazek TP, ZTP a ZTP/P, komunikací s lidmi se zrakovým postižením, kompenzačními pomůckami, firmami poskytující kompenzační pomůcky pro nevidomé a slabozraké, organizacemi poskytující sociální služby nevidomým a zrakově postiženým a také jsem jen v krátkosti uvedla výčet některých speciálních sportovních aktivit, kterou jsou určeny pro zrakově postižené.

Ve druhé části jsem se zabývala metodologií, kde jsem popisovala, jak jsem postupovala při výzkumu a jeho obtížnějších i snazších krocích.

V poslední části, tedy části empirické, se zabývám samotným výzkumem. Zde popisují, jaké výsledky jsem obdržela od respondentů. Veškeré výsledky jsem se snažila zhodnotit a poukázat na to, kde mají studenti rezervy.

Výsledky výzkumu jsou uvedeny v empirické části, ale pro shrnutí je ve zkratce uvedu znovu. Nejlépe, tedy studenti, kteří mají dobrou informovanost v dané problematice, dopadli studenti CARITAS VOŠs. Studenti Cyrilometodějské univerzity a studenti sociální pedagogiky, mají velmi podobné výsledky. U těchto studentů je potřeba ještě některé informace doplnit. Nicméně jsem si vědoma toho, že výsledky, se kterými přicházím v této bakalářské práci, nejsou reprezentativní z důvodu velmi malého počtu vyplněných dotazníků.

Tato práce se mi psala velmi dobře. Je to problematika, o kterou se zajímám. Díky studiu literatury jsem mohla získat nové informace, které jsem použila zde v bakalářské práci, ale také jsem se dozvěděla informace, které jsou užitečné i pro můj osobní život. Problematika zrakově postižených je dosti specifická, pro jsem měla občas problém najít vhodnou literaturu. Z toho důvodu je v této práci uvedeno více internetových zdrojů.

Příloha č. 1

Vážená studentko, vážený studente,

jsem studentkou 3. ročníku CARITAS VOŠs Olomouc a chtěla bych Vás poprosit o vyplnění dotazníku, který mi bude sloužit jako část bakalářské práce na téma Informovanost budoucích sociálních pracovníků v problematice zrakově postižených. Tento výzkum je zcela anonymní. Piště prosím čitelně, hůlkovým písmem. Předem děkuji za vyplnění.

1. Jakou školu studujete?

- a) Cyrilometodějská teologická fakulta
- b) CARITAS VOŠs
- c) Pedagogická fakulta

2. Jaký program nyní studujete?

- a) bakalářský
- b) magisterský
- c) doktorský
- d) diplomovaný specialista

3. Kolik činí příspěvek na mobilitu na jedenměsíc?

- a) 400 Kč
- b) 800 Kč
- c) záleží na stupni postižení

4. Pokud je osobě zdravotně postižené přiznán příspěvek na kompenzační pomůcku, jakou část (pokud vůbec) je povinen hradit?

- a) 10%
- b) 50%

c) nikdy nic nedoplácí

5. Příspěvek na kompenzační pomůcku **pro nevidomé a slabozraké** v období 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích nesmí přesáhnout částku:

a) 100 000 Kč

b) 500 000 Kč

c) 800 000 Kč

6. Po jak dlouhé době má zrakově postižena osoba nárok na novou kompenzační pomůcku (např. mobilní telefon s hlasovým výstupem (nepočítáme motorové vozidlo))?

a) po 5 let

b) po 10 let

c) po 15 let

7. Jaké označení má slepecká hůl?

a) na holi se střídají červené a bílé proužky

b) hůl je celá bílá

c) hůl je celá bílá, jen ve spodní části je jeden červený proužek

8. Jak správně vést nevidomého nebo zrakově postiženého?

a) držíme ho za dlaň a jde vedle průvodce

b) držíme ho za ramena, nevidomí jde před námi a průvodce ho směřuje

c) nevidomí se drží průvodce za ohnutý loket a jde krok za průvodcem

9. Jak se nazývá speciální písmo pro nevidomé?

a) Lormova abeceda

b) Brailova abeceda

c) Pichtova abeceda

10. Jak byste zahájili rozhovor s nevidomým?

- a) nejprve oslovím a pak se dotknu např. ramena, pokud je potřeba
- b) položím ruku např. na rameno nevidomého
- c) není třeba oslovovat, nevidomí pozná sám, že mluvíte na něj

11. Co znamená zkratka ZTP?

- a) zrakově, tělesně postižen
- b) zvláště těžce zdravotně postižen

12. Znáte nějaké sporty, které mohou dělat i nevidomí? Pokud ano, jaké?

13. Znáte nějaké kompenzační pomůcky pro nevidomé? Pokud ano, jaké?

14. Jaké znáte organizace a poskytovatele sociální služeb pro nevidomé a slabozraké?

15. Jaké jsou výhody průkazu TP?

16. Jaké jsou výhody průkazu ZTP?

17. Jaké jsou výhody průkazu ZTP/P?

18. Znáte nějaké firmy, které distribuují kompenzační pomůcky pro nevidomé a slabozraké?

Seznam literatury

Monografie:

- BUBENÍČKOVÁ H. a kolektiv. (2012) „*Kompenzační pomůcky pro uživatele se zrakovým postižením*“ Brno: TyfloCentrum Brno, o.p.s.
- DISMAN M. (2008), *Jak se vyrábí sociologická znalost*“, Praha: Karolinum
- HOLOSKOM. J. and TAYLOR P. A. (1992), *Social work practice in health care settings*, Toronto, Canadian Cataloguing in Publication Cata
- MICHALÍK J. a kol. – Vyd.1. (2011), *Zdravotní postižení a pomáhající profese*, Praha: Portál
- REICHEL J. (2009), *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*, Grada Publishing, a.s.
- ROZSÍVAL P. (2006), *Oční lékařství*, Galén
- TRNKA V. (2012), *Charakteristika a organizace sportu osob se zrakovým postižením v České republice*. Karolinum

Časopisy:

- HANUŠ P. 2007 Kdo je sociální pracovník a proč by měl být vzdělaný, *Sociální práce / sociálna práca*, Role sociálního pracovníka 1, s. 5-6.

Zákony:

- Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách
- Zákon č. 329/2011 Sb. o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením

Internetové odkazy:

- ACD Design: Pomůcky pro zrakově postižené, [on-line]. Dostupné dne 27.11.2013 z
<<http://www.acedesign.cz/>>
- Adaptech: Katalog, [on-line]. Dostupné dne 27.11.2013 z
<<http://www.adaptech.cz/Katalog/>>
- Apex: Úvod, [on-line]. Dostupné dne 27.11.2013 z
<<http://www.apex-jesenice.cz/>>
- CERHA J., Tyfloservis: Rady průvodcům nevidomých, [on-line]. Dostupné dne 13.3.2014 z

<<http://www.tyfloservis.cz/rady-pruvodcum-nevidomych.php> >

Čihař: Hlásič hladiny do nádob, [on-line]. Dostupné dne 27.11.2013 z

<<http://www.multiweb.cz/koponev/>>

Dioptra, [on-line]. Dostupné dne 27.11.2013 z

<<http://www.dioptra.cz/>>

Elvos: Kompenzační pomůcky pro zrakově a tělesně postižené, [on-line]. Dostupné dne 27.11.2013 z

<<http://www.ok.cz/elvos/products.html>>

Ergones: Sociální firma, [on-line]. Dostupné dne 27.11.2013 z

<<http://ergones.cz/digitalni-pomucky/katalog/>>

Galop: Katalog, [on-line]. Dostupné dne 27.11.2013 z

<<http://www.galop.cz/katalog.php?sk=24>>

Helpnet, Ranná péče, [on-line]. Dostupné dne 6.4.2013 z

<<http://www.helpnet.cz/zrakove-postizeni/sluzby-pro-zrakove-postizene/jine-sluzby/32826-3> >

Organizace nevidomých: Úvod. [on-line]. Dostupné dne 27.11.2013 z

<<http://www.organizacenevidomych.cz/>>

Schindler Radek a Pešák Milan, SONS: Když potkáte nevidomého, [on-line]. Dostupné dne 13.3.2014 z

<<http://www.sons.cz/kdyzpotkate.php>>

SONS: Kdo jsme?, [on-line]. Dostupné dne 27.11.2013 z

<<http://www.sons.cz/>>

SONS: Klasifikace zrakově postižených, [on-line]. Dostupné dne 8.3.2013 z

<<http://www.sons.cz/klasifikace.php>>

TyfloCentrum Olomouc: Naše služby, [on-line]. Dostupné dne 6.4.2013 z

<http://www.tyflocentrum-ol.cz/app/sekce/36/nase_sluzby>